

Profitti

TALOUS & TILINTARKASTUS 2/2023

Yrityksen tilintarkastajasta
myös kestävyysraportointi-
tarkastaja

Tilintarkastajat auttavat
luotsaamaan toiminnan
jatkuvuuden haasteissa

Digitalisaatio etenee
Suomessa vauhdilla

JAAKKO HIRVOLA
**Teknologiateollisuus
on digivihreä ratkaisija**

Vastuullisuuden uusi tietopalvelu

ESGpalvelu kokoaa kaiken olennaisen tiedon kestävyysraportoinnista ja vastuullisuudesta. Sisällöntuotannosta vastaa Suomen parhaat ESG-asiantuntijat eri aloilta.

esgpalvelu.fi

Julkaistaan pian!

ESG ja kestävyysraportointi – Yritysjohdon vastuu ja mahdollisuus. Yrityksille kestävyysraportointivaatimusten implementointiin. Osta omasi ennakkoon verkkokirjana tai painettuna kirjana.

stakatemia.fi

stakatemia.fi

Pitääkö olla huolissaan?

”Luova tuho iskee nyt startup-yrityksiin”

”Maailmantaloutta vaanii nyt uusi huoli”

”Kannattaako Helsingin pörssiin sijoittaa lainkaan”

Ja niin edelleen. Median otsikot viimeisten kuukausien ajalta ovat korutonta kertomaa.

Toimintaympäristö tarjoaa Suomen taloudelle nyt kylmää kyytiä. Silti valonpilkahduksia on nähtävillä. Tässä lehdessä Teknologiateollisuus ry:n toimitusjohtaja **Jaakko Hirvola** kertoo Suomen suurimmasta vientialasta. Teknologiateollisuus uskoo tulevaisuuteen, jossa erityisesti vihreä siirtymä mahdollistaa kestävästä kasvua monella tapaa.

Huoli ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista on myös kestoaihe kriiseistä keskusteltaessa. Suomi konkretisoi vastuullisuustyötä implementoimalla ensimmäisenä jäsenmaana CSRD-direktiivin. Nyt voimaan tuleva lainsäädäntö kestävyysraportoinnin varmentamisesta tekee raporteista myös kansainvälisesti vertailukelpoisia. Tästä kerromme lehdessämme useammassakin artikkelissamme.

Taloushallinnossa digitalisointi ottaa aimo askeleita eteenpäin. Valtionhallinnon massiiviset digitalisointihankkeet ovat kunnianhimoisia, ja toki haasteita vielä riittää. Patentti- ja rekisterihallituksen hankejohtaja **Minna Rintala** kertoo haastattelussamme eri toimijat kokoavasta digihankkeesta. Kestävyysraportointidirektiivin implementoinnissa digitaalisuus nousi myös vahvasti esille, taloudellisen raportoinnin edellytetään siirtyvän asteittain digitaaliseen muotoon.

Tilintarkastajien tuntosarviin on syytä luottaa. Tilintarkastajat katsovat yritysten tapahtumia

monesti peräpeilin kautta, ja tulevaisuuden näkymät heijastuvat hiljaisista signaaleista. Olemme kartoittaneet vuosittain jäsentemme näkemyksiä alasta ja talouden tilasta tilintarkastajabarometrilä. Julkaisemme tulokset tammikuussa – erityisen mielenkiintoista on nähdä, mihin suuntaan hiljaiset signaalit näyttävät. Tuloksista kerromme tarkemmin verkkosivuillamme.

Talouden ja yhteiskunnan yleinen vire on ollut syystäkin mollivoittainen, niin hurjaa on meno maailmalla ja meillä ollut. Silti meillä on Suomessa paljon mahdollisuuksia. En siis olisi huolissani, vaan suuntaisin katseen luottavaisena tulevaa vuotta kohti.

Rauhallista loppuvuotta ja onnekasta tulevaa vuotta 2024!

Jaana Lindman
päätoimittaja
p. 09 7552 2038

Profiitti

Profiitti on kahdesti
vuodessa ilmestyvä
jäsen- ja sidosryhmälehti.

@STyhdistys

Suomen Tilintarkastajat ry

@suomentilintarkastajat

Ajankohtaista alalla 2023

To 30.11.2023, Scandic Helsinki Hubissa tai etänä

Valmistaudu tilinpäätösten tarkastukseen ja hanki ajankohtainen tieto ja osaaminen keväälle 2024! Koulutuspäivä keskittyy viimeisimpiin muutoksiin niin kirjanpitoa, verotusta ja yhteisöjä koskevassa lainsäädännössä kuin tilintarkastuksenkin ohjeistuksessa ja valvonnassakin. Päivä huipentuu verkostoitumiseen pikkujouluteemaisessa cocktailtilaisuudessa.

Ohjelmassa

Ajankohtaista kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä

Mitä jokaisen tilintarkastajan pitää tietää kestävyysraportoinnista

Ajankohtaista verotuksessa

Työssä jaksaminen

Ajankohtaista yhdistysten ja säätiöiden lainsäädännössä ja tilintarkastuksessa

Ajankohtaista hyvässä tilintarkastustavassa

PRH:n viimeaikaiset ratkaisut

Pikkujouluteemainen cocktailtilaisuus ja verkostoitumista

Pidätämme oikeuden muutoksiin.

Tilintarkastajapäivä 2024

Pe 12.1.2024, Pikku-Finlandia tai etänä

290€ (+alv)

Early bird -jäsenhintana 15.12.2023 asti.

Norm. jäsenhintana 350 € (+alv), muut kuin jäsenet 650 € (+alv)

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

tilintarkastajat.fi

20

29

Kuva: iStock

34

- 5 **Pääkirjoitus**
Pitääkö olla huolissaan?
- 6 **Uutiset**
- 9 **Sanan sanoin:**
Tilintarkastaja yhteiskunnan tukipilarina
- 10 **Haastattelussa**
Jaakko Hirvola
- 15 **Kestävyyssraportointi**
Yrityksen tilintarkastajasta myös kestävyysraportointitarkastaja
- 20 **Lakikatsaus**
Kestävyyssraportointi johtaa lukuihin lakimuutoksiin
- 22 **Toiminnan jatkuvuus**
Tilintarkastajat auttavat luotsaamaan toiminnan jatkuvuuden haasteissa
- 27 **Odotettu LCE-standardi on valmistunut**
- 28 **Sari Lounasmeri**
Suurin uhka yritys-toiminnan jatkuvuudelle on ilmastonmuutos
- 29 **Digitalisaatio**
Digitalisaatio etenee Suomessa vauhdilla
- 34 **Harmaa talous**
Tilintarkastusta koskevissa velvoitteissa laiminlyöntejä
- 37 **Jäsenkysely**
Suosittehalukkuus Suomen Tilintarkastajat ry:n jäsenyydelle korkealla
- 42 **Tilintarkastajan rooli**
Tilintarkastaja – uuden yrityksen talouden tuki
- 46 **Kulisseissa**
Kaikki olennaisuusmestareiksi!

15

Yrityksen kestävyysraportti
nousee ensi vuodesta alkaen yhtä
merkittäväksi kuin yrityksen tilinpäätös.

Kestävyysraportointi kiinnosti talouden ja johtamisen ammattilaisia

Kestävyysraportointi kokosi yhteen satoja kiinnostuneita, kun Suomen Tilintarkastajat järjesti lokakuun alussa aamupäivätilaisuuden ajankohtaisesta aiheesta.

Tilaisuudessa puhunut työ- ja elinkeinoministeriön **Timo Kaisanlahti** tiivisti juuri julkaistun hallituksen esityksen pääkohdat kestävyysraportointidirektiivin implementoinnista Suomeen. Finanssivalvonnan **Tiina Visakorpi** puolestaan kertoi Fivan tekemästä kyselystä kestävyysraportoinnin käyttöön otosta. Kysely oli tehty

tarkastusvaliokunnille ja tulokset julkistetaan arviolta marras-joulukuun vaihteessa.

Kesko Oyj:n **Eva Kaukinen** kertoi Keskon vastuullisuustyöstä. CSRD:n perusideana on tärkeä tunnistaa kestävyysvaikutuksia arvoketjuissa, mikä on merkityksellistä juuri kaupan alalle. Hän muistutti kaksisuuntaisen olennaisuusarvion tulosten analysoinnin merkittävästä roolista, ja että siihen kannattaa käyttää riittävästi aikaa.

Suomen Tilintarkastajien kestävyysraportointityöryhmän puheenjohtaja, KHT **Marika Nevalai-**

nen herätteli puheenvuorossaan valmistautumaan kestävyysraportointiin ja sen varmentamiseen.

Tilaisuuden tallenne on katsottavissa tilintarkastajat.fi -verkkosivuilta kestävyysraportointitapahtuman sivulta. Myös kestävyysraportoinnista lokakuussa antamamme lausuntonne löytyy verkkosivuilta. ■

Pohjoismaiset tilintarkastusjärjestöt kokoontuivat Suomessa

Suomen Tilintarkastajat vastasi tänä vuonna pohjoismaisten tilintarkastusjärjestöjen kokouksen järjestelyistä. Kokoukseen osallistuivat myös kansainvälisten järjestöjen edustajat IFAC:ista (International Federation of Accountants), IAASB:stä (International Auditing and Assurance Standards Board) Accountance Europesta ja IESBA:sta (International Ethics Standards Board for Accountants).

Elokuinen Vanajanlinna Hämeenlinnassa tarjosi parastaan,

kun järjestöt kokoontuivat pohtimaan alan kehitystä ja trendejä sekä syventämään yhteistyötään.

Yhteisiksi teemoiksi valikoituivat kestävyys ja vastuullisuus, sääntelyn lisääntyminen ja osaavan työvoiman saanti. Kaikki osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että tilintarkastajat toimivat merkittävässä roolissa viherpesun estämisessä ja raportoinnin luotettavuuden takaajina. Muuttuvassa toimintaympäristössä lisääntyvä sääntely ja lainsäätäjien odotukset ja velvoit-

teet lisääntyvät kiihtyvää tahtia.

Ylisääntely on uhka myös alalle.

Tilintarkastusalan tunnettuus ja toimialan kiinnostavuus on yhteistä kaikille Pohjoismaille, jotta alalle saadaan uusia eri taustoista tulevia tulevaisuuden osaajia. Kokouksessa todettiin, että tilintarkastuksesta on kerrottava uudella tavalla: korostettava ammatin merkityksellisyyttä sekä sen mahdollistamia monia uramahdollisuuksia. ■

Tilintarkastajapäivässä nostetaan maljaa tuoreille tutkinnon suorittaneille tilintarkastajille!

Tilintarkastajapäivä järjestetään upeassa ja ainutlaatuisessa Pikku-Finlandia-tapahumakeskuksessa 12. tammikuuta 2024.

Tilintarkastajapäivä kokoaa tilintarkastajat ja alan lähimmät sidosryhmät yhteen kuulemaan mistä tilintarkastusalalla puhutaan. Päivän aikana kuullaan niin tilintarkastuksesta kuin muistakin tilintarkastajan monipuoliseen ja laajaan työnkuvaan kuuluvista aiheista.

Ajankohtaisina teemoina mm. joulukuussa julkaistava LCE-standardi, tilintarkastajan vahingonkorvausvastuu ja kestävyysraportointi.

Koulutuspäivä huipentuu cocktailtilaisuuteen, jossa juhlistetaan ja nostetaan yhdessä maljaa tuoreille HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajatutkinnon suorittaneille. Lisäksi tilaisuudessa palkitaan tilintarkastusalalla ansioituneita sekä virkistäydytään hyvän ruuan, juoman ja live-musiikin parissa. ■

Käy tutustumassa Tilintarkastajapäivän ohjelmaan verkkosivuiltamme stakatemia.fi/tuote/tilintarkastajapaiva/

ESG ja kestävyysraportointi -kirja yhdistää lainsäädännön ja käytännön

ESG ja kestävyysraportointi – Yritysjohdon vastuu ja mahdollisuus -kirja on nyt ennakkotilattavissa! Se ilmestyy tammikuussa 2024 sekä verkkokirjana että painettuna kirjana.

Kirjassa kuvataan uutta EU:n kestävän rahoituksen lainsäädäntöä ja kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) lainsäädännöllisiä vaikutuksia yritystoimintaan, erityisesti johdon ja hallituksen näkökulmista. Siinä kerrotaan käytännönläheisesti keinoista, joiden avulla yritysjohto voi analysoida yrityksen omaa tilannetta ja rakentaa vahvalle pohjalle uu-

den kestävyysraportoinnin edellyttämät menettelytavat. Lisäksi avataan suurimpien yritysten raportointivaatimusten vaikutuksia heidän arvoketjussaan toimiviin kumppaneihin.

ESG-kirjassa käydään läpi kestävyysraportoinnin prosessi ja vuosikello olennaisuusanalyysistä tiedon keräämiseen ja tulkintaan, ESRS-raportointivaatimuksista käytännön raportointityöhön ja ulkopuoliseen varmennukseen. Kirja yhdistää lainsäädännön, tutkittua tietoa ja käytännön esimerkkejä, joten se sopii oppikirjaksi korkeakouluihin, KHT-tut-

kintoa suorittaville ja varmennusertifiointiin.

Kirjoittajina ovat KTT, Associate Professor **Hanna Silvola** (Hanken), Director **Elina Peill** (Deloitte), KTT, johtava asiantuntija **Ingaliil Aspholm** (Suomen Tilintarkastajat ry) ja OTT, Professor of Practice **Timo Kaisanlahti** (Työ- ja elinkeinoministeriö/Helsingin yliopisto). Voit jo tilata kirjan ennakkoon stakatemia.fi-verkkosivuilta. ■

Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnanjohtaja Sanna Alakare porautuu ajankohtaisiin tilintarkastusalaan koskeviin kysymyksiin.

Tilintarkastaja yhteiskunnan tukipilarina

Maailman murros on monin eri tavoin läsnä arjessamme päivittäin. Luemme järkyttäviä uutisia aina uusista sotatoimista, hurjista myrskyistä ja ilmastomuutoksista. Vastaamme tuleen valitettavan tasaisena virtana tietoa myös uusista taloushaasteista ja konkurseista, joista etenkin rakennusala on joutunut kärsimään. Toisaalta olemme mielenkiintoisten uusien mahdollisuuksien äärellä digitaalisten työvälineiden ja kestävyyskysymysten äärellä. Digitalisaatioon ja tekoälyyn liittyy eettisiä haasteita, jotka tulevat vastaamme myös työarjen ulkopuolella.

Erilaiset muutosvoimat erikseen ja yhdessä korostavat osaavien ammattilaisten merkitystä. Tilintarkastajan työ on juuri tällaisina aikoina erityisen relevanttia. Tilintarkastajat tunnistavat muutosvoimat ja osaaavat arvioida niiden vaikutuksia myös taloudellisesti.

Tilintarkastajan ammattitaitoon kuuluu tunnistaa muuttuva toimintaympäristö, siihen liittyvät riskit ja mahdollisuudet, haastaa tarkastuskohteen johto erilaisista tulevaisuuden skenaarioista, niiden

vaikutuksista liiketoimintaan, yhtiön kykyyn jatkaa toimintaansa tulevaisuudessa sekä vaihtoehtoihin hallita niistä aiheutuvia riskejä. Kaikkein tärkeimpänä on tietysti oikean ja riittävän kuvan antaminen yhtiön sidosryhmille yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tilinpäätöksen muodossa.

Tämän perinteisen taloudellisen tiedon rinnalla yhä merkityksellisempää on tunnistaa kestävyyskysymyksiin liittyvät riskit ja mahdollisuudet. Raportointivelvollisuus kestäväydestä koskee lakisääteisesti isoimpia kysymyksiä. Tärkeää on, että jokainen pienempikin yritys tekee kokonaisarviointin kestäväydestään ja asiakkaistaan. Tilintarkastaja voi tässäkin olla tärkeänä keskustelun herättäjänä ja auttaa pienempiä yrityksiä tunnistamaan tulevat muutokset ja olemaan tukena muutostomalla. Ensimmäisenä asiaan tarttuvat voivat saada kilpailuetua toiminnastaan.

Me tilintarkastajien yhdistyksessä haluamme tarjota ohjeistusta ja tukea tilintarkastajien osaamisen kehittämiseen. Samanaikaisesti tilintarkastajakunnallamme on jo valtava kokemus aiempien talous-

vaikeuksien kohtaamisesta, kyvyttä tukea pienyrittäjää ja isompien yritysten johtoa vaikeiden päätösten vaikutusten ymmärtämisessä. Tämä tekee tilintarkastajista entistäkin tärkeämmän toimijan yrityksille. Vaikka julkisuudessa tilintarkastajan roolia väitetään jopa konkurssin estäjäksi, liiketoimintaa johtaa aina yrityksen johto. Tilintarkastaja saattaa kuitenkin löytää ratkaisuja toiminnan tervehdyttämiseksi ja estää pahinta skenaariota tapahtumasta.

Tilintarkastajat ovat tehtävässään riippumattomia ja he ottavat huomioon myös sidosryhmien tarpeen oikealle ja riittävälle tiedolle. Luotettava, relevantti, vertailukelpoinen tieto talouden tilasta – niin yksityis sektorilla kuin julkis sektorilla – on erityisen keskeistä juuri tällaisena murrosaikana. Vain luotettavan tiedon perusteella voi tehdä tärkeitä päätöksiä tulevaisuuden rakentamiseksi, oli päättäjät sitten yritysjohtaja tai maamme hallitus. Sillä työllä, mitä yksittäisessä tarkastuskohteessa kukin tilintarkastaja juuri näinä aikoina tekee, on valtava merkitys koko yhteiskunnallemme ja kansantaloudellemme.

Sanna

TEKNOLOGIA- TEOLLISUUS

– digivihreä ratkaisija

Toimitusjohtaja Jaakko Hirvolan työtä ohjaa yksi periaate: Suomen pitkäaikainen etu. Tällä hetkellä se tarkoittaa sitä, että ala kulkee digivihreän kehityksen eturintamassa.

TEKSTI **Marjukka Kähkönen** KUVAT **Terhi Mattila-Viljamaa**

Teknologiateollisuus ry on 1800 jäsenyrityksen vaikuttajaorganisaatio, joka edistää alan kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Ala kattaa yli puolet Suomen viennistä.

Kun vuonna 2018 Suomen EY:n toimitusjohtaja **Jaakko Hirvolan** puhelin soi ja häntä kysyttiin Teknologiateollisuus ry:n toimitusjohtajaksi, aluksi hän yllättyi. Mutta nopeasti myös kiinnostui.

Hirvola mainitsee kaksi syytä, jotka kantavat edelleen.

– Ensimmäinen on se, että saa kokea olevansa isänmaan asialla. Helpottaa tekemistä, kun argumentaatio lähtee aina siitä, mikä on Suomen pitkäaikainen etu.

Periaate on peräisin Teknologiateollisuuden edelliseltä puheenjohtajalta **Risto Siilasmaalta**. Se ohjaa niissäkin tilanteissa, joissa yritysten intressit ovat ristiriidassa. Kaikki se, mikä tukee alan kasvua, kansainvälistymistä ja työllistymistä, luo hyvinvointia myös kansalaisille.

Suomen etuun liittyy myös esimerkiksi työ puhtaamman ympäristön eteen. ►

Ala tarvitsee sekä
työhön johtavaa
maahanmuuttoa
että satsausta
koulutukseen.

– Jaakko Hirvola

On laskettu, että teknologiateollisuus
tarvitsee kymmenen vuoden sisällä
130 000 uutta osaajaa.

- – Toinen motivaattori on ilmiselvä mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Tämä on iso toimialajärjestö, ja meitä kuunnellaan. Taustalla on kaikki Suomen suurimmat yritykset, sieltä löytyy selkänöjää.

**Suomi toimintaympäristönä:
etuja ja heikkouksia**

Hirvola listaa Suomen vahvuuksia alalla. Näitä ovat osaaminen, vakaa ja toimintavarma ympäristö, digitaalisuus, huoltovarmuus sekä uudet vihreän siirtymän ratkaisut.

Palaamme näihin, mutta puhutaan ihan alkuun heikkouksista. Niitäkin Hirvola listaa.

– Suomalaiset yritykset lähtevät kansainvälisessä kilpailussa takamatkalta. Meillä on korkea verotaakka, julkinen rahoitus investointeihin on alhainen ja julkinen talous on kuralla. Tällä hetkellä olemme myös saarivaltio ilman maayhteyttä Eurooppaan. Täytyy nostaa hattua niille, jotka investoivat Suomeen.

Julkiseen rahoitukseen Hirvola palaa monta kertaa. Suomi on huomattavasti jäljessä Ruotsia ja Yhdysvaltoja TKI-rahoituksessa, eli tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin sijoitettavassa julkisessa rahassa.

– Vaikka on hyvin tiedossa, että jokainen julkinen euro houkuttelee kaksi euroa yksityistä rahaa. Yritykset ovat valmiita panostamaan uuden kehittämiseen.

Vuoden 2023 alusta tuli voimaan TKI-rahoituslaki. Sen myötä inno-

vaatiorahoitus tullaan nostamaan 4 prosenttiin BKT:sta olettaen, että 2/3 saadaan yrityksiltä. TKI-intensiiviselle teknologiateollisuudelle, jonka osuus yksityisestä TKI-rahoituksesta on 65 prosenttia, se sopii hyvin.

Teknologiateollisuus ry haluaakin aktiivisesti vaikuttaa, mihin rahat käytetään.

– TKI-rahoitus pitää ohjata yritys- lähtöisesti uusiin innovaatioihin, eikä valmiin teknologian käyttöönottoon.

**Suomi on vakaa myös
kriisitilanteissa**

Heikkouksistaan huolimatta Suomi tarjoaa teknologiateollisuudelle vakaan toimintaympäristön. Hirvola mainitsee Suomen energiapaletin ja luotettavan sähköverkon, joka kattaa koko maan.

Etua tarjoaa myös maan pieni koko.

– Suomi ei ole maa vaan klubi, jossa kaikki tuntevat kaikki. Esimerkiksi Business Finlandin avulla on syntynyt toimivia ekosysteemejä, joissa yritysten yhteistyö on luontevaa. Suomessa osataan ja uskalletaan tehdä yhteistyötä.

Tässäkin Hirvola näkee edustamaansa alaa laajemmalle. Ei vain teknologia-alan jatkuvuus, vaan koko Suomen jatkuvuus.

– Kyse on hyvän tekemisestä yhdistettynä vientiliiketoimintaan. Jos puhutaan jatkuvuudesta, pitää miettiä iskunkestävyyttä epävarmassa maailmassa. Mikä meidän resilienssi Suomessa on?

KUKA?

Jaakko Hirvola, 63 v

- **Koulutus:** DI TTK (Aalto) 1986
- **Työ:**

Teknologiateollisuus ry: toimitusjohtaja 2018–, EY: toimitusjohtaja 2014–2018, Advisory Services leader 2006–2013, Affecto: Suomen yhtiön toimitusjohtaja 2005–2006, Capgemini: konsultointi- ja johtotehtäviä Suomessa, Pohjoismaissa ja Pariisin pääkonttorissa 1988–2005.

Teknologiateollisuus ja alan yritykset ovat merkittävässä roolissa Suomen huoltovarmuudessa. Koronan aikana huoltovarmuutta päästiin harjoittelemaan ihan käytännön yhteistyössä. Hirvolan mukaan tämä yhteistyö on uniikkia maailmassa.

– En tiedä, että missään muussa maassa maanpuolustusorganisaation ja yksityisten yritysten yhteistoiminnassa valmistauduttaisiin kriisitilanteeseen.

Jatkuvuuteen liittyvät myös vakaat toimitusketjut. Niitä jum-

pattiin alalla sekä korona-aikana että Venäjän hyökättyä Ukraina. Kriisissä Teknologiateollisuuden rooli oli toimia tiedonvälittäjänä viranomaisten ja yritysten välillä.

– Yhdessä yössä muuntaudimme neuvontaorganisaatioksi. Viestimme yrityksille, mitä pakotteiden vaikutukset tarkoittavat. Suurin osa alan yrityksistä lähti Venäjältä niin pian kuin mahdollista, mikä oli tosin ennen kriisiäkin vain alle 5 prosenttia koko alan viennistä. Nyt on rakennettu uusia toimintaketjuja ja vientimarkkinoita.

Osaajapula uhkaa teknologiateollisuuden kasvua

Suomen yksi eduista on osaaminen. Mutta tulevaisuuden näkymät voisivat olla paremmat.

On laskettu, että teknologiateollisuus tarvitsee kymmenen vuoden sisällä 130 000 uutta osaajaa. Se on paljon nähden siihen, että ala työllistää noin 338 000 suomalaista. Tarve kertoo paitsi eläköityvistä osaajista, myös kasvunäkymistä.

– Tämä viesti tulee kaikilta ja kaikenkokoisilta alan yrityksiltä. Ala tarvitsee sekä työhön johtavaa maahanmuuttoa että satsausta koulutukseen, Hirvola painottaa.

Teknologiateollisuuden selvityksen mukaan alan yrityksistä jopa 87 prosenttia on kiinnostunut rekrytoimaan lähivuosina kansainvälisiä osaajia. Määrän lisäksi tarvitaan laatua.

– Tarvitsemme nimenomaan korkeakoulutettuja, 60 prosenttia kaikista osaajista. Pelkkä koulutuksen aloituspaikkojen lisääminen ei riitä, tarvitaan resursseja myös laaduka-
kaan koulutuksen järjestämiseen.

Hirvola on itse todistanut Nokia-johtoista teknologian nousukautta. Hän kokeekin, että suomalaiset ovat teknologiafrikkejä ja teknisten innovaatioiden ja digitalisaation edelläkävijöitä. Se näkyy niin puhtaissa teknologioissa kuin tekoälybuumisakin.

Suomalaiset lähtevät ennakkoluulottomasti kokeilemaan uusia teknologiaratkaisuja. Tämä rohkeus on tärkeä säilyttää.

Maapallon kokoisia ratkaisuja

Hirvolan johdolla Teknologiateollisuus ry kirjasi muutama vuosi sitten uuden strategian. Sen tavoite on

- olla johtava digivihreän kasvun mahdollistaja.
- Vihreä siirtymä on ehdottomasti alalle positiivinen mahdollisuus. Se liittyy myös digitalisaatioon, siihen miten teemme järjestelmistä älykkäitä.

Ympäristöystävällisen liiketoiminnan tuomasta kilpailuedusta vallitsee yksimielisyys – ainakin suurten yritysten kohdalla. Hirvola mainitsee esimerkkinä SSAB:n Raahen tehtaan, jonka satsaukset vetyprosessiin on merkittävä päästövähennys koko Suomen tasolla.

Myös kestävyysraportointi tulee koskemaan isoa osaa teknologiateollisuuden yrityksistä. Ensimmäisessä vaiheessa se koskee teknologiateollisuudessa noin 60 yritystä. Parin vuoden sisällä velvoitteiden piiriin tulee n. 100 yritystä lisää, mutta välillisesti moninkertainen määrä.

- Kestävyysraportoinnin vaatimukset ulottuvat vähitellen toimitusketjuja pitkin pieniinkin komponenttivalmistajiin.

Iso tavoite sääntelyssä on torjua ilmastonmuutosta ja luontokatoa. Hirvola toteaa, että samalla on tärkeä torjua myös viherpesua.

- Ongelman ratkaisuun valjastetaan nyt parhaat voimat, eli markkinavoimat. Kun puhutaan siitä, miten me saadaan maapallon päästöt nollattua, se ei voi perustua väärään laskentaan.

Vaikka Hirvola ja hänen edustamansa organisaatio uskovat vankasti digitalisaatioon ja kestävään kehitykseen, alalla on vielä pieniä yrityksiä, jotka eivät ole investoineet riittävästi kumpaankaan.

Osa pienistä ja keskisuurista teknologiayrityksistä on vasta havahdumassa.

- Kestävyteen panostaminen on positiivinen mahdollisuus kaikille. Oh-

jeeni tähän on: kysy kilpailijalta. Tulee huomaamaan, että olet jo jäljessä.

Hirvola mainitsee kestävyysraportoinnin ohella digitaalisen tuotepassin, jota EU:ssa parhaillaan kehitetään. Se on teknologinen ratkaisu, joka kerää tietoa tuotteiden vastuullisuudesta, raaka-aineista ja tuoteturvallisuudesta. Tuotteen toimitusketjussa kulkee data siitä, mistä tuote koostuu.

- Sama data kiinnostaa toimitusketjussa seuraavia, sehän on samaa, jota kestävyysraporteissa raportoidaan. Tuotepassin avulla yritys voi osoittaa, että täyttää kaikki kestävyysvaatimukset. Tämä tarjoaa erottautumismahdollisuuden pienilekin toimijoille.

Tilintarkastusalan rooli muuttuu digitalisaation myötä

Ihmisen rooli teollisuudessa on tällä hetkellä radikaalissa muutoksessa. Sama ulottuu Hirvolan mukaan myös tilintarkastusalaan.

Tilintarkastajan rooli muuttuu, mutta samalla yhteiskunnallinen merkitys voi säilyä suurena. Siinäkin, miten tilintarkastajat voivat tukea talaidan yrityksiä kohti tulevaisuutta.

- Tilintarkastaminen on vahvasti asiantuntijatyötä. Mutta mikä on tilintarkastajan rooli sitten kun tar- kastuksen hoitaa tekoälykäs kone? Tarve työlle ei vähene, mutta työn sisältö muuttuu. Toivon, että tässä ollaan hereillä. ■

Teknologiateollisuus ry

Elinkeino- ja työmarkkinapoliittinen vaikuttajaorganisaatio, joka edistää alan kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Päätoimialat: elektroniikka- ja sähköteollisuus, kone- ja metallituoteteollisuus, metallien jalostus, suunnittelu ja konsultointi sekä tietotekniikka.

- Jäsenyritykset: 1800
- Teknologiayrityksen osuus Suomen viennistä: yli 50 %
- Investoinnit Suomessa vuosittain n. 6 mrd. euroa
- Ala työllistää suoraan 338 000 suomalaista, välillisesti 720 000
- Konttori Helsingissä ja Brysselissä. Työntekijöitä yhteensä 100.

Yrityksen tilintarkastajasta myös kestävyysraportointitarkastaja

Yrityksen kestävyysraportti nousee ensi vuodesta alkaen yhtä merkittäväksi kuin yrityksen tilinpäätös. Hallituksen esityksessä kestävyysraportoinnin direktiivin implementoinnissa on kirjattu, että yhtiökokous valitsee yrityksen kestävyysraportoinnin varmentajan.

TEKSTI **Ingalill Aspholm**

Kestävyysraportoinnin tarkastus säädetään yksinomaan tilintarkastajan tehtäväksi: *”Tilintarkastuslaissa säädettyä tavalla kestävyysraportoinnin varmentajana voi toimia lakisääteinen tai muu tilintarkastaja, jolla on tätä tehtävää koskevan erityispätevyys”.*^{*)} Kestävyysraportointitarkastajana voi toimia tilintarkastuslain mukaan hyväksytty tilintarkastusyhteisö, joka on rekisteröity kestävyystarkastusyhteisöksi tai tilintarkastaja, jolla on kestävyysraportointitarkastajan erityispätevyys. Patentti- ja rekisterihallinnon ylläpitämään tilintarkastajarekisteriin rekisteröidään

sekä kestävyysraportointitarkastusyhteisöt että kestävyysraportointitarkastajat. Ainoastaan rekisteröity tilintarkastustarkastusyhteisö saa käyttää kestävyystarkastusyhteisön ammattinimikettä.

Kestävyysraportointitarkastajan hyväksymisedellytykset

Tilintarkastajalla tai tilintarkastusyhteisön päävastuullisella tilintarkastajalla tulee olla kestävyysraportointitarkastajan KRT-erityispätevyys. Kestävyysraportointitarkastajan KRT-ammattinimikettä saa käyttää kestävyysraportointitarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö, jonka täyttää kestävyysraportointitarkastajan hyväksymisedellytykset. Hy-

väksymisedellytyksiin lasketaan, että luonnollinen henkilö

- opiskelee korkeakoulussa kestävyysraportointivarmentamisen keskeiset aihealueet ja kestävyysraportointivarmentamisen tietojen soveltamisen käytännössä,
- täyttää HT-tilintarkastajan kelpoisuusedellytykset,
- suorittaa kestävyysraportointitarkastajan erikoistumistutkinnon ja
- hankkii vähintään kahdeksan kuukauden kokemuksen kestävyysraportoinnista tai konsernikestävyysraportoinnin varmentamispalveluista tai muista kestävyysseikkoja koskevista palveluista

^{*)} Hallituksen esitys 20/2023 vp s. 24. Sivulla 25 todetaan kuitenkin, että direktiivin sallima jäsenvaltio-optio sallia muiden riippumattomien varmennuspalvelujen käyttö voidaan hyödyntää myöhemmin, jos käytännössä ilmenee sille tarvetta esimerkiksi kestävyysraportoinnin varmentajina toimivien kotimaisten tilintarkastajien riittämättömyyden vuoksi.

► **Jatkuvalla koulutuksella
kestävyysraportointitarkastajaksi**

Tilintarkastuslain muuttamisessa säädetään erikseen, että ennen 1.1.2026 tilintarkastajaksi hyväksytyillä tilintarkastajalla on mahdollisuus toimia myös kestävyysraportointitarkastajana. Edellytyksenä toimimiselle on, että tilintarkastaja on osallistunut kestävyysraportointiin ja sen varmentamiseen tarkoitettuun jatkuvaan koulutukseen ja tällä koulutuksella hankkinut riittävät tiedot sekä kestävyysraportoinnista että kestävyysraportointivarmentamisesta. **Jatkuvana koulutuksena pidetään Suomen Tilintarkastajien järjestämää ESG-valmennusohjelmaa.**)** Valmennuksessa opitaan kestävyysraportoinnista muuttuvassa toimintaympäristössä, kestävyys-

raportoinnin toteutuksesta ja kestävyysraportoinnin varmentamisesta.

1.1.2026 jälkeen kestävyysraportointitarkastajaksi voidaan hyväksyä vain luonnollinen henkilö, joka täyttää laissa määritellyt hyväksy-

2026

2027

misedellytykset koskien koulutusta ja kokemusta kestävyysraportoinnista ja -varmennuksesta sekä on hyväksytysti suorittanut kestävyysraportointitarkastajan aihealuetta koskevan erikoistumistutkinnon, KRT.

**) Hallituksen esitys 20/2023 vp s. 20, n. Tilintarkastajakunnan suurin edunvalvontayhteisö, Suomen Tilintarkastajat ry, on tarjonnut tällaista koulutusta vuodesta 2022 alkaen. Hallituksen esityksen siirtymäsäännöksellä ehdotetaan, että tilintarkastaja täyttää kouluttautumisvaatimuksen tämänkaltaisen ohjelman suorittamisella (ehdotus tilintarkastuslain muuttamisesta, siirtymäsäännökset).

Jatkuvana koulutuksena
pidetään Suomen Tilintarkastajien
järjestämää ESG-valmennusohjelmaa.

2024

2025

Kestävyysraportointitarkastajan
tutkinto järjestetään ensimmäisen
kerran vuonna 2025.

Hyväksytyjen tilintarkastajien on
täytettävä jatkuvalla koulutuksella
hankittu erityspätevyys hakemuksel-
la ennen 1.1.2028, mikäli he haluavat
saada KRT-pätevyyden osallistu-
matta Patentti- ja rekisterihallituksen
järjestämään tenttiin.

Tilintarkastusvalvonta antaa
hakemuksesta HT-tilintarkastajan

tai erikoispätevyyden hyväksymistä
hakevalle ennakkotiedon siitä, täyt-
tyvätkö hyväksymisen edellytykset
hakijan esittämien tietojen perus-
teella. Hyväksytyillä tilintarkastajilla
on näin mahdollisuus vuosina 2025,
2026 ja 2027 joko osallistua Patentti-
ja rekisterihallituksen järjestämään
tenttiin tai hankkia riittävät tiedot
osallistumalla Suomen Tilintarkas-
tajien ammatilliseen koulutukseen.
Suomen Tilintarkastajien koulutus

täyttää laissa määritetyt aiheet kes-
tävyysraportoinnista ja sen varmen-
nuksesta.

Yhtiökokous valitsee yrityksen kestävyysraportoinnin varmentajan

Hallituksen esityksessä osakeyhti-
ölain muuttamisesta säädetään,
että kestävyysraportoinnin varmen-
tajan valinta kuuluu yhtiökokouk-
sen toimivaltaan. Yhtiökokouksen

**Yhtiökokous valitsee yrityksen
kestävyysraportoinnin varmentajan.**

- kestävyysraportoinnin varmentajan valinnasta tulee säännös, joka takaa yhtiölle kestävyysraportoinnin varmennuksen. Sillä tilikaudella, jolta yhtiön on laadittava ensimmäinen kestävyysraporttinsa, kestävyysraportoinnin varmentajana voi toimia osakeyhtiön tilintarkastaja ilman yhtiökokouksen päätöstä. Yritysten, joita kestävyysraportointivelvoite koskee vuonna 2024, ei tarvitse valita kestävyysraportointitarkastajaa yhtiökokouksessa. Tässä edellytyksenä on, että yrityksen lakisääteinen

tilintarkastaja on hankkinut jatkuvalla koulutuksella riittävät tiedot sekä kestävyysraportoinnista että kestävyysraportointivarmentamisesta suorittamalla hyväksytysti Suomen Tilintarkastajien ESG-valmennusohjelman.

Mikäli yrityksen kestävyysraportointitarkastajan valinta päätetään hyväksyttävä yhtiökokouksessa, olisi syytä huomioida ajoissa hallituksen ja tarkastusvaliokunnan aikataulut valmisteluprosessissa. Lisäksi yrityksen tulee huomioida tilintarkastusyhteisön ja tilintarkastajan riippumattomuus, tilintarkastajan kestävyysraportoinnin varmentamisen osaaminen sekä laadunhallintajärjestelmään liittyviä tekijöitä.

Kestävyysraportointitarkastajan toimikausi

Hallituksen esityksessä osakeyhtiölain muuttamisesta säädetään, että kestävyysraportointitarkastajan toimikaudesta sovelletaan vastaavanlaisia säännöksiä kuin tilintarkastajan toimikaudesta. Yksityisessä

osakeyhtiössä kestävyysraportointitarkastajan toimikausi päättyy ja uuden kestävyysraportointitarkastajan toimikausi alkaa uuden kestävyysraportointitarkastajan valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä. Julkisessa osakeyhtiössä toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön kestävyysraportointitarkastajaksi valittuun kestävyysraportointitarkastajaan tai kestävyystarkastusyhteisöön **ei sovelleta** tilintarkastuslain 5 luvun säännöstä koskien toimikausien enimmäiskesto.

Yrityksellä on oikeus valita muu tilintarkastaja kuin lakisääteinen tilintarkastaja kestävyysraportointitarkastajaksi ja kilpailuttaa yrityksen kestävyysraportointitarkastajan toimeksianto. ■

*Lisätietoa ja vastauksia
yleisimpiin kysymyksiin löytyy
tilintarkastajat.fi-verkkosivuilta.*

Ingalill Aspholm

Johtava asiantuntija,
Suomen Tilintarkastajat ry

Yritysraportoinnin digitaalisuutta edistetään lakimuutoksilla

Uudet kestävyysraportointivelvoitteet tuovat mukanaan määräyksiä myös yritysraportoinnin digitaalisesta muodosta. Digitaalisuusvaatimukset koskevat kestävyysraportointia, muuta toimintakertomusta, tilinpäätöstä sekä tilintarkastajan raportointia. Osa määräyksistä tulee kestävyysraportointia koskevasta direktiivistä, osa on kansallisia laajennuksia.

TEKSTI Riitta Laine

Kaikki kestävyysraportit laaditaan digitaalisina

Kestävyysraportin laatiminen digitaalisessa muodossa tarkoittaa, että kestävyysraportointiyritykset

- laativat toimintakertomuksen (sis. kestävyysraportin) ns. ESEF-asetuksen mukaisessa XHTML-muodossa, ja
- merkitsevät ne tietyiltä osin EU-komission myöhemmin antamilla digitaalisilla tunnisteilla.

Kestävyysraportin varmentava tilintarkastaja tarkastaa myös kestävyysraportin digitaalisen muodon.

Kestävyysraportointiyritysten tilinpäätökset laaditaan myös digitaalisina

Kaikkien kestävyysraportointiyritysten tulee jatkossa laatia myös tilinpäätöksensä digitaalisessa muodossa.

Ei-listattujen kestävyysraportointiyritysten pitää jatkossa

- laatia toimintakertomus ja tilinpäätös XHTML-muodossa, ja
- merkitä tilinpäätös digitaalisilla PRH:n määrittämällä PRH-tunnisteilla.

Näiden yhtiöiden tilinpäätöksen digitaaliselle muodolle ei tässä yhteydessä säädetä varmennuspakkoa.

Listayhtiöt ovat jo vuodesta 2021 lähtien raportoineet vuositilinpäätöksensä ns. ESEF-asetuksen mukaisesti, mikä tarkoittaa, että vuositilinpäätökset laaditaan

XHTML-muodossa ja tietyt IFRS-konserni-tilinpäätöksen tiedot merkitään iXBRL-merkein ESEF-taksonomian mukaisesti. PRH voi myöhemmin määrätä digitaalisista PRH-tunnisteista myös listayhtiöiden emoyhtiöille.

ESEF-tilinpäätöksen varmentaminen tilintarkastajan toimesta säädetään nyt pakolliseksi. Tilintarkastajan pitää varmentaa (tai tilintarkastaa) ESEF-tilinpäätös ja ilmoittaa lausunnossaan, missä laajuudessa varmennus (tai tilintarkastus) on tehty. Pakollinen varmennus koskee tilinpäätöksiä tilikausilta, jotka alkavat 1.1.2024 tai sen jälkeen.

Tilintarkastajien raportit digitaalisiksi

Kestävyysraportointien tilintarkastajien antamat kertomukset on jatkossa laadittava digitaalisina. Määräys koskee tilintarkastuskertomusta, kestävyysraportoinnin varmennuskertomusta ja ESEF-varmennuksesta annettavaa raporttia.

Tarkemmat määräykset tilintarkastajien raporttien digitaalisesta muodosta antaa PRH.

Asiakirjat rekisteröidään digitaalisina

Digitaaliset tilinpäätökset ja toimintakertomukset kestävyysraportteineen sekä kolme edellä mainittua tilintarkastajan raporttia toimitetaan PRH:lle rekisteröitäväksi digitaalisina. ■

ESEF - SUOSITUS PÄIVITETÄÄN

Suomen Tilintarkastajat ry päivittää suosituksen listayhtiöiden ESEF-tilinpäätösten varmentamisesta vuoden 2024 aikana. Lisäksi päivitetään rakenteisen tilintarkastuskertomuksen taksonomia (STaksonomia 1.0).

Artikkelin kirjoitushetkellä lakiteksti ei ollut vielä lopullinen.

LAKIKATSAUS

Kestävyyssraportointi johtaa lukuisiin lakimuutoksiin

Euroopan unionin kestävyysraportointidirektiivi implementoidaan Suomessa säätämällä muutoksia useisiin lakeihin. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan jo vuoden 2023 lopussa. Tilintarkastajien kannalta keskeisimmät muutettavat lait ovat tilintarkastuslaki, kirjanpitolaki ja osakeyhtiölaki.

TEKSTI **Risto Ruuska**

Kirjanpitolaki

Kirjanpitolakiin tulee lukuisia muutoksia, keskeisimmät uudet säännökset sisältyvät lain 7 lukuun kestävyysraportista. Siinä säädetään muun muassa

- kestävyysraportoinnin soveltamisalasta (1 §)
- kestävyysraportin sisällön kannalta tärkeästä kahdensuuntaisen informaation vaikutuksista (3 §)
- kestävyysraportissa esitettävistä seikoista (4 § – 12 §)
- raportoinnin muodosta ja raportointistandardin ensisijaisuudesta (14 §)
- kestävyysraportin digitaalisuudesta (22 §).

Kansallisena lisäyksenä kirjanpitolain 7 lukuun tulee vaatimus tilinpäätöksen digitaalisuudesta (23 §). Myös tilintarkastuskertomuksen ja kestävyysvarmennuskertomuksen digitaalisuudesta esitetään säädettäväksi kirjanpitolain 7 luvussa (24 §). Johdon tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskeva vastuu ulotetaan kosemaan myös kestävyysraporttia (27 §).

Kirjanpitolakia myös täydennetään (3 luku 7 §) kes-

tävyysraportointidirektiivillä muutetun avoimuusdirektiivin mukaiseksi velvoittamalla pörssilistattuja yhtiöitä antamaan lausuma siitä, että

- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan,
- toimintakertomuksessa on todenmukaisen kuvan antava selostus yhtäältä yrityksen liiketoiminnan kehitymisestä ja tuloksesta sekä kuvaus merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja että
- kestävyysraporttikestävyysraportti on laadittu noudattaen raportointistandardeja).

Kirjanpitolain 3 a luku (selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista) kumotaan kokonaan.

Voimaantulosäännöksen mukaan kirjanpitolain kestävyysraportointia koskevat vaatimukset tulevat voimaan tilikaudesta 2024 alkaen, ei kuitenkaan kaikkiin lain soveltamisalan piirissä oleviin yhteisöihin heti ensimmäisestä tilikaudesta, vaan soveltamisala laajenee yhä useampiin yhteisöihin tilikausina 2025, 2026 ja 2028. ■

Tilintarkastuslaki

Myös tilintarkastuslakiin tulee lukuisia muutoksia. Tilintarkastajan kannalta keskeisimmät uudet säännökset sisältyvät lain 3 lukuun, jossa säädetään muun muassa

- Kestävyysraportointivarmennuksen kohteena olevista tiedoista (1 a §).
- Varmentamisessa noudatettavista standardeista (3 a §).
- Kestävyysraportoinnin varmennuskertomuksen sisällöstä (5 a §).

Tilintarkastuslain 4 lukuun tulee velvoite noudattaa hyvää varmennustapaa kestävyysraportointivarmennukseen kuuluvia tehtäviä suoritettaessa (3 §). Samassa luvussa ulotetaan laadunvarmistus koskemaan myös kestävyysraportointitarkastajaa (5 §).

Tilintarkastuslain 5 luvussa asetetaan kestävyysraportointivarmennukseen perustuvat rajoitukset oheispalvelun tarjoamiselle yleisen edun kannalta merkittävässä yhteisössä.

6 lukuun lisätään uudet säännökset kestävyysraportointitarkastajan hyväksymis- ja rekisteröintimenettelystä sekä kestävyysraportointitarkastajan erikoistumistutkinnosta.

Hallinnolliset seuraamukset kohdistuvat 10 lukuun otettujen säännösten mukaan myös kestävyysraportointitarkastajaan. ■

Muut lait

Kestävyysraportointi ulotetaan kansallisesti osakeyhtiöiden lisäksi vastaavanlaisiin osuuskuntiin, minkä vuoksi osakeyhtiölakia vastaavat muutokset tulevat myös osuuskuntalakiin.

Kestävyysraportointia koskevan Euroopan unionin direktiivin täytäntöönpanemiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista annettua lakia, luottolaitostoiminnasta annettua lakia, lakia talletuspankkien yhteenliittymästä, vakuutusyhtiölakia, eläkesäätioistä ja eläkekassoista annettua lakia, merimieseläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, arvopaperimarkkinalakia, Finanssi- valvonnasta annettua lakia ja kaupparekisterilakia.

Valiokuntakäsittely sekä eduskunnan käsittely vielä edessä

Tämän artikkelin kirjoitushetkellä hallituksen esitys ei ole ollut vielä eduskunnan talousvaliokunnan käsiteltävänä, joten muutokset siihen ovat vielä mahdollisia. Lakimuutosten voimaantulo edellyttää tietysti myös sitä, että eduskunta aikanaan hyväksyy lakeihin esitetyt muutokset. ■

Osakeyhtiölaki

Kestävyysraportointidirektiivin implementoinnin myötä osakeyhtiön hallitukselle ja tarkastusvaliokunnalle tulee uusia tehtäviä, niistä säädetään osakeyhtiölain 6 luvussa.

Osakeyhtiölain 7 luvussa (6 a §) säädetään velvollisuudesta valita kestävyysraportoinnin varmentaja. Kestävyysraportoinnin varmentajaksi voidaan valita kestävyysraportointitarkastaja tai kestävyystarkastusyhteisö. Yhtiön tilintarkastaja voidaan valita myös kestävyysraportoinnin varmentajaksi, jos hänellä on kestävyysraportointitarkastajan erikois-pätevyys. Osakeyhtiölakiin tulevan poikkeussäännöksen nojalla yhtiön tilintarkastaja voi ilman yhtiökokouksen päätöstä toimia kestävyysraportoinnin varmentajana sillä tilikaudella, jolta osakeyhtiön on laadittava ensimmäinen kestävyysraporttinsa. Edellytyksenä on, että

- yhtiön tilintarkastajalla on kestävyysraportointitarkastajan erikois-pätevyys; tai
- yhtiön tilintarkastaja on hankkinut riittävät tiedot kestävyysraportointivarmennuksesta. Laissa tarkoitetut riittävät tiedot voi hankkia suorittamalla hyväksytysti ST-Akatemia Oy:n ESG-valmennusohjelman. ■

Risto Ruuska

Juristi,
Suomen
Tilintarkastajat ry

Kuva: iStock

Tilintarkastajat auttavat luotsaamaan toiminnan jatkuvuuden haasteissa

Kirjoitin toiminnan jatkuvuudesta ensimmäisen kerran keväällä 2020, kun korona yllätti yrittäjät, kirjanpitäjät ja tilintarkastajat keskellä tilinpäätöskautta. Toiminnan jatkuvuuden haasteet ovat sen jälkeen seuranneet yritystoimintaa ja niiden taloudellista raportointia kuin hai laivaa.

TEKSTI **Riitta Laine**

Tänä syksynä olemme kuulleet uutisia merihädästä ja jopa haaksirikoista erityisesti kiinteistö- ja rakennusalalla, ja jopa asunto-osakeyhtiöitä on hakeutunut konkurssiin.

Toiminnan jatkuvuuden eli yrityksen matkan jatkumisen arviointi on ajankohtaista myös monella muulla toimialalla. Myrskypilviä on näköpiirissä, joten käytän laivaa yrityksen vertauskuvana.

Päällystön on turvattava laivan matka

Johdon tärkeimpiä tehtäviä on huolehtia siitä, että toiminta on kannattavaa, rahoitus on riittävää ja matkalla on muutenkin edellytykset jatkaa. Tähän tehtävään kuuluu oman toimialan ja yleisen taloudellisen kehityksen sekä oman yrityksen tilanteen seuraaminen niin, että muutoksiin ja ughiin ehditään reagoida ajoissa.

Joskus pinnalla pysyminen eli kannattavuuden ja maksukyvyyn varmistaminen vaativat rohkeita kurssimuutoksia, joskus riittää äyskäröinti. Päätetään oikeanlaisista manövereistä tilanteen korjaamiseksi

tai haverin ehkäisemiseksi johto voi laatia ennustelaskelmia, kuten budjetteja ja kassavirtalaskelmia. Luotettavat laskelmat vaativat luotettavaa tietoa yrityksen taloudellisesta suoriutumisesta sekä kykyä tehdä realistisia ennusteita tulevasta kehityksestä. Päällystön ja erityisesti kapteenin täytyy huolehtia ajantasaisesta kirjanpidosta eli pitää lokikirjaa ja tuntee laivan sijainti merellä.

Lokikirjaan merkitään matkan aikana sattuneet tapahtumat ja tiedot

Osakeyhtiöltä edellytetään taloudellisen raportoinnin suhteen avoimuutta. Johdon pitää laatia ja julkistaa jokaiselta tilikaudelta tilinpäätös, joka antaa yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan kirjanpitolainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hyvällä säällä tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuden periaatteella eikä erityisiä liitetietoja tarvitse antaa. Tällöin johdon oletus on, että matka jatkuu ainakin seuraavat 12 kuukautta. ►

Kun haaksirikko on ilmeinen tai jäävuoreen on jo törmätty, ei tilinpäätöstä voi laatia toiminnan jatkuvuuden periaatteella.

- Oikeaan ja riittävään kuvaan kuuluu kuitenkin, että jos toiminnan jatkuvuuteen liittyy merkittävää epävarmuutta ja myrskypilvet ovat alkaneet kerääntyä horisonttiin, johdon pitää arvioida matkan jatkumisen mahdollisuuksia realistisesti ja ryhtyä tarvittaessa valmistelemaan laivaa myrskyyn tai etsittävä vaihtoehtoinen väylä – tai jopa etsittyä lähisataman turvaan. Tilinpäätöksen osalta tämä tarkoittaa sitä, että johto kertoo liitetiedoissa toiminnan jatkuvuutta uhkaavista pilvistä ja varotoimistaan myrskystä selviämiseksi.

Kun haaksirikko on ilmeinen tai jäävuoreen on jo törmätty, ei tilinpäätöstä voi laatia toiminnan jatkuvuuden periaatteella. Tällaisessa tilanteessa varoja ei pystytä realisoimaan tai velkoja suorittamaan tavanomaisesti liiketoimintaa harjoittaen, ja tilinpäätös pitää laatia esimerkiksi likvidaatioarvoihin perustuen. Käytetystä periaatteesta ja muista asiaan liittyvistä seikoista kerrotaan tällöin liitetiedoissa.

Tilintarkastajat auttavat laivan luotsaamisessa

Matkan jatkumista voivat uhata monet ulkoiset luonnonvoimat sekä kapteenin ja päällystön omat toimet tai toimimatta jättämiset. Havaitessaan taivaanrannassa myrskypilviä ja erityisesti seilattaessaan hieman vieraammilla vesillä johto voi pyytää apua kirjanpitäjiltä ja tilintarkastajilta, jotka tuntevat tien lähisatamaan ja osaavat kiertää matalikot. Nämä voivat auttaa laivaa, kunhan heidät poimitaan kyytiin ajoissa.

Kirjanpitäjät ja tilintarkastajat voivat auttaa johtoa esimerkiksi kannattavuuslaskelmien ja kassavirtaennusteiden laatimisessa tai yrityksen taloudellisen tilanteen ja rahoitustarpeen arvioimisessa. Lainsäädäntöä tuntevina heistä on hyötyä myös huonojen manööverien ja laittomuuksien välttämässä. He kertovat, ettei kapteenin myrskyn uhatessa kannata haudata laivan arvokkainta

lastia autiolle saarelle tai karata pelastusveneellä ja jättää laivaa miehistöineen ja lasteineen myrskyn armoille.

Kirjanpitäjät ja tilintarkastajat voivat siis auttaa välttämään huonot toimet myrskyssä tai sen lähestyessä. Tällaiset toimet voisivat olla esimerkiksi laittomia tai kyseenalaisia kirjauksia, tahallisia virheitä ja puutteita tilinpäätöksessä tai yrityksen omaisuuden vastikkeetonta siirtoa itselle tai lähipiirille taikka muuta laitonta varojenjakoa. Tällaiset teot tulevat kyllä myöhemmin esiin ja niistä joutuu vastuuseen, kun hylkyä tutkitaan. Silloin eivät meriselitykset auta.

Tilintarkastaja raportoi merkittävästä epävarmuudesta

Tilintarkastajalla on myös lakisääteinen velvoite osana tilintarkastusta arvioida laivan matkan jatkumisen mahdollisuuksia eli yrityksen toiminnan jatkuvuutta. Tilintarkastuslain lisäksi asiaa käsitellään kansainvälisissä tilintarkastusalan standardeissa.

Tilintarkastaja keskustelee johdon kanssa toiminnan jatkuvuuden mahdollisuuksista, ja pohtii

- onko tilinpäätös ollut asianmukaista laatia jatkuvuuden periaatteella?
- onko merkittävästä epävarmuudesta annettu riittävät tiedot tilinpäätöksessä?
- liittyykö yrityksen kykyyn jatkaa toimintaansa olennaista epävarmuutta?

Kielteinen vastaus yhteenkin näistä kysymyksistä saattaa johtaa tilintarkastuskertomuksen mukauttamiseen. Mikäli laiva vaikuttaa merikelpoiselta eikä pilviä tai muitakaan merkkejä myrskystä näy, tilintarkastuskertomukseen ei tule tietoa toiminnan jatkuvuudesta.

Tilintarkastajan työhön kuuluu riittävä skeptisyys ja johdon tekemien arvioiden haastaminen. Hänen pitää olla objektiivinen ja riippumaton tarkastamastaan yri-

tyksestä, sen johdosta ja omistajista. Vaikka omistajat valitsevat tilintarkastajan, ei tämä voi työssään ja raportoinnissaan ajaa subjektiivisesti heidän etujaan. Tilintarkastaja ei voi jättää raportoimatta tilintarkastuskertomuksessa, jos toiminnan jatkuvuuteen liittyy merkittävää epävarmuutta – vaikka se olisi johdon ja omistajien toiveiden mukaista.

Tilintarkastajan raportointi ei aiheuta asiakasyrityksen taloudellisia ongelmia tai konkurssia. Jos hän ei raportoi

havaitsemistaan toiminnan jatkuvuutta merkittävästi vaarantavista asioista, hän voi itse joutua jälkikäteen vastuuseen hyvän tilintarkastustavan vastaisesta raportoinnista.

Matkan jatkumisen arviointi on haastavaa

Arvio toiminnan jatkumisesta tehdään siis vähintään kerran vuodessa, kun tilinpäätös laaditaan. Se sisältää aina harkintaa ja epävarmuutta, ja perustuu harkintahetkellä ►

- saatavilla olevaan tietoon. Myöhemmät tapahtumat ja myöhemmin tietoon tulevat asiat voisivat johtaa erilaiseen arvioon. Myrsky saattoikin olla arvioitua pahempi tai jäädä horisonttiin. Tämä pitää muistaa, kun johdon ja tilintarkastajan tekemiä arvioita toiminnan jatkuvuudesta arvioidaan jälkikäteen. He eivät ole ennustajia tai edes meteorologeja, vaikka osaavatkin jossain määrin lukea sään ennusmerkkejä.

Johto tuntee oman yrityksensä kunnon parhaiten

Johto tuntee laivan, sen kunnon, lastin ja reitin parhaiten, ja on koko ajan mukana matkalla. Tilintarkastajat ovat kyydissä vain osan aikaa, mutta riippumattomina asiantuntijoina heidän tehtävänsä on tarvittaessa haastaa johtoa, ja raportoida, mikäli olennaista epävarmuutta on. Tilintarkastukseen liittyvien luontaisten rajoitteiden sekä toiminnan jatkuvuuteen liittyvien seikkojen luonteen

vuoksi hän ei kuitenkaan kertomuksellaan koskaan varkuuta toiminnan jatkuvan. Sitä, ettei kertomuksella viitata olennaisiin epävarmuuksiin, ei siis voida pitää takeena yrityksen kyvystä jatkaa matkaa.

Parasta laivan matkan varmistamiseksi on, että johto saisi omin voimin tai kirjanpitäjän ja tilintarkastajan tukemana laivan luotsattua turvallisille vesille ja ajoissa pois myrskyn tieltä. Vahva laiva kestää myrskyt, mutta heikko purtilo on parasta ohjata ajoissa turvasatamaan. Kapteenin kokemus ja luotsin paikallistuntemus voivat yhdessä pelastaa laivan matkan. ■

Riitta Laine
KHT

Tilintarkastus-
asiantuntija, Suomen
Tilintarkastajat ry

ISA 570 –standardi uudistuu

Toiminnan jatkuvuus on ollut viime vuosina kuuma puheenaihe maailmalla taloudellisen raportoinnin ja tilintarkastuksen toimijoiden keskuudessa. On havaittu, että tilinpäätösten lukijoiden ja tilintarkastajan työn välillä on odotuskuilu. Osa sidosryhmistä on sitä mieltä, että tilintarkastajan pitäisi tehdä enemmän toiminnan jatkuvuuden saralla, ja raportoida läpinäkyvämmiin.

Kansainvälisiä tilintarkastusalan standardeja antava IAASB julkaisi keväällä luonnoksen uudistetuksi

ISA 570 –standardiksi, joka käsittelee tilintarkastajan toimia toiminnan jatkuvuuden suhteen tilintarkastuksessa. Standardin luonnoksessa ehdotettiin muun muassa, että toiminnan jatkuvuudesta olisi aina oma kappaleensa tilintarkastuskertomuksessa huolimatta siitä, tekikö tilintarkastaja havaintoja merkittävästä epävarmuudesta. Raportointi olisi erilaista listatuissa yhtiöissä ja ei-listatuissa yhtiöissä. Ehdotus voi kuitenkin mielestämme kasvattaa odotuskuilua ja antaa tilintarkastuskertomuksen lukijoille sellai-

sen käsityksen, että tilintarkastaja nimenomaisesti vahvistaisi yrityksen toiminnan jatkuvan. Näin ei kuitenkaan jatkossakaan ole.

Standardiin tehdyt muutokset voivat johtaa väärän kuvaan myös siitä, kenen vastuulla toiminnan jatkuvuuden arvioiminen ensisijaisesti on. Ensisijainen vastuu on johdolla. Todelliset parannukset toiminnan jatkuvuuteen liittyvässä raportoinnissa vaativat raportointiketjun yhteistyötä – niitä ei saavuteta tiukentamalla vain tilintarkastajaa koskevien standardien vaatimuksia. ■

Odotettu LCE-standardi on valmistunut

Kansainvälisiä tilintarkastusalan standardeja laativa IAASB hyväksyi syyskuun kokouksessaan uuden ISA-standardin, *International Standard on Auditing for Audits of Financial Statements of Less Complex Entities* (ISA for LCE). LCE-standardia sovelletaan yksinkertaisten yhteisöjen tilintarkastuksissa eikä siinä tukeuduta tai viitata muihin ISA-standardeihin, jotka se näissä tilintarkastuksissa korvaa.

TEKSTI Riitta Laine

Kuva: iStock

IAASB (The International Auditing and Assurance Standards Board) hyväksyi LCE-standardin kokouksessaan 21.9.2023. Englanninkielinen standarditeksti on julkaistu syyskuun kokousaineistossa IAASB:n verkkosivuilla. Kokousaineisto sisältää myös muun muassa yksityiskohtaisen vertailun nykyisten ISA-standardien ja LCE-standardin välillä.

Standardi on sovellettavissa jo 2024

Virallisesti LCE-standardi julkaistaan joulukuussa 2023 sen jälkeen, kun laatimisprosessin asianmukaisuus on vahvistettu IAASB:n sääntöjen mukaisesti. Standardi tulee voimaan 15.12.2025 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta, mutta aiempi soveltaminen on sallittua.

LCE-standardin käyttöönotto ei vaadi lakimuutoksia Suomessa. Tilintarkastus tehdään Suomessa hyvän tilintarkastustavan mukaisesti, mihin kuuluu kansainvälisten tilintarkastusalan standardien eli ISA-standardien

soveltaminen. LCE-standardia sovelletaan osana hyvää tilintarkastustapaa, kuten muitakin ISA-standardeja.

LCE-standardi sisältää soveltamisrajoituksia

LCE-standardissa on kolmenlaisia soveltamisrajoituksia. Soveltaminen on kokonaan kielletty tietyissä tilanteissa, kuten listayhtiöiden tilintarkastuksessa. LCE-standardia ei myöskään saa soveltaa, jos tarkastettavaan yhteisöön liittyy liikaa monimutkaisuutta lisääviä ominaispiirteitä.

Kolmantena soveltamista rajoittavana asiana standardissa mainitaan määrälliset, kuten yhteisön kokoon perustuvat, soveltamisrajat. IAASB ei ole kuitenkaan itse sisällyttänyt standardiin määrällisiä soveltamisrajoja, vaan jättää niistä päättämisen kansallisten toimijoiden pohdittavaksi.

Soveltamisala Suomessa on laaja

Suomen Tilintarkastajien arvion mukaan valtaosassa suomalaista

tilintarkastuksista voitaisiin jatkossa soveltaa LCE-standardia. Emme pidä tarpeellisenä ohjata soveltamista määrällisten kokorajojen avulla. Tiedossamme ei myöskään ole, että mikään muukaan taho Suomessa olisi ehdottamassa sellaisten säätämistä.

Aloitamme LCE-standardin käännöstyön loppuvuodesta 2023 ja julkaisemme suomenkielisen standardin keväällä 2024. Huomioimme tulevan vuoden aikana uuden standardin vaikutukset niihin ohjeistuksiin, malleihin, työkaluihin ja koulutuksiin, joita tarjoamme jäsenillemme.

LCE-standardiin siirtymisen käytännön vaikutukset tilintarkastustyöhön riippuvat muun muassa siitä, miten tilintarkastaja on tähän saakka soveltanut ISA-standardeja. Käytännön vaikutuksia tarkastustyöhön ja sen dokumentointiin voivat parhaiten arvioida tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt itse. ■

K O L U M N I

Suurin uhka yritystoiminnan jatkuvuudelle on ilmastonmuutos

Luonnontieteilijöiden ja taloustieteilijöiden välille on noussut kiista siitä, kuinka merkittävä uhka ilmastonmuutos on. Kuinka sijoittajien pitäisi laskelmissaan arvostaa uhka, joka voi toteutuessaan olla katastrofaalinen?

Helmikuussa 2021 YK:n pääsihteeri kertoi turvallisuusneuvostolle, että ilmastonmuutos on suurin ihmisten turvallisuuteen vaikuttava uhka. Useat tahot ovat listanneet ihmiskuntaan kohdistuvia riskejä. Listoilta löytyvät esimerkiksi ydinsota, kulkutaudit, asteroidit, auringon superpurkaukset ja avaruusoliot. Yhä useammin riskianalyysien kärkeen nousee kuitenkin ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos.

Liiketoiminnassakin ilmastonmuutoksen uhka tiedostetaan. Siinä missä luonnontieteilijät pitävät riskiä niin suurena, että se uhkaa jopa ihmiskunnan olemassaoloa, taloustieteilijät laskevat riskille kuitenkin pienemmän merkityksen. Taloustieteilijöitä onkin viime aikoina syytetty ilmastonmuutoksen vaikutusten liian vähäisestä huomioimisesta.

Taloustieteessä – myös yritysmaailmassa ja sijoittajien parissa – ilmastonmuutoksen taloudellisissa vaikutuksissa keskitytään yleensä maapallon lämpötilan nousuun. Kriitikot huomauttavat, että muut vaikutukset kuten sademäärän muutokset, kuivuus, tulvat, myrskyt ja tulipalot unohtuvat ja siten taloudelliset vaikutukset aliarvioidaan.

Kuvitellaan, että maapallon keskilämpötila nousisi viidellä asteella. Luonnontieteilijöiden mukaan vaikutus voi olla ihmiskunnalle jopa katastrofaalinen. Sen sijaan kansainvälisten taloustieteilijöiden valtavirta lähinnä huomioi bruttokansantuotteen laskevan jonkin verran. Vaikutuksen sijoitustuottoihin ajatellaan lopulta olevan vähäinen. Kuinka laaja-alainen uhka tulisi huomioida tuottolaskelmissa?

Miten yrityksen tulisi toiminnassaan huomioida uhka, jonka todennäköisyys on

pieni, mutta joka toteutuessaan lakkauttaisi kaiken toiminnan? Ilmastonmuutos vaikuttaa meihin kaikkiin. Usein kuulee sanottavan, että sillä, mitä suomalaiset tekevät, ei ole mitään merkitystä. Mitä jos jokainen ihminen ja yritys ajattelee juuri näin?

Vastuullisessa sijoittamisessa ajatus on käänteinen. Jokaisella meillä on mahdollisuus olla mukana tekemässä muutos parempaan. Moni yksityissijoittaja on kiinnostunut sijoittamaan vastuullisesti. Vastuullinen sijoittaminen yleistyy sekä sääntelyn että kysynnän kannustamana. BlackRockin tietojen mukaan maailman listattujen indeksirahastojen (ETF) markkina-arvo on yli 2 000 miljardia dollaria. Tästä vastuullisten ESG-rahastojen osuus oli kuitenkin vasta 60 miljardia eli vain kolme prosenttia.

Tarvitaan lisää vauhtia. EU:n kesävyysraportointidirektiivi tulee juuri oikeaan aikaan. Sijoittajat kaipaavat luotettavaa, varmennettua tietoa sijoituspäätöksensä pohjaksi.

Onko vastuullinen sijoittaminen taloudellisesti kannattavaa? Vuonna 2022 Yhdysvalloissa ESG-osakeindeksi pärjasi tavallista S&P500-indeksiä heikommin. Sen sijaan muina kuutena vuotena seitsemästä ESG-osakeindeksi voitti tavallisen S&P500-indeksin. Sijoittamalla vastuullisesti voi sekä vaurastua että pelastaa maailman. ■

Sari Lounasmeri
Pörssisäätiön
toimitusjohtaja

Kuva: iStock

Digitalisaatio etenee Suomessa vauhdilla

Suomi haluaa olla digitalisaation edelläkävijä. Yksi tavoite on luoda yhteentoimiva talouden ekosysteemi muiden Pohjoismaiden kanssa vuoteen 2030 mennessä. Mitä se tarkoittaa?

KOONNUT **Marjukka Kähkönen**

Digitalisaatio on myllertänyt yritystoimintaa viime vuosikymmenet. Edut yrityksille ja yhteiskunnalle ovat ilmeiset: digitalisaatio lisää tehokkuutta ja luo yrityksille kilpailuetua. Suuri osa suomalaisten yritysten taloushallinnosta onkin jo siirretty digitaaliseen muotoon.

Mutta paljon on kehitettävääkin. Yksi kehityskohta on erillään kehitettyjen digitaalisten järjestelmien ja digimateriaalien kehittäminen suuntaan, jossa digitalisoitu tieto liikkuu vaivattomasti toimijalta toiselle.

Suomen kokoinen digihanke

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut kolmivuotisen Yrityksen digitalous -hankkeen (2021–2024), joka perus-

tuu julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön. Hankkeen tavoitteena on kansallinen, muiden Pohjoismaiden kanssa yhteentoimiva ekosysteemi, jossa tilaukset, verkko-laskut, sähköiset kuitit ja yrityksen taloustiedot liikkuvat eri osapuolten välillä saumattomasti.

Hanke on massiivinen. Siitä vastaavat Patentti- ja rekisterihallitus, Valtiokonttori, Verohallinto, Digi- ja väestötietovirasto ja Tilastokeskus. Mukana kehittämässä on myös kolme ministeriötä, EK, Suomen Yrittäjät, Taloushallintoliitto sekä muita etujärjestöjä.

Operatiivinen kehittäminen on lohkottu seitsemälle poikkihallinnolliselle tiimille. Hankkeen vetovastuu on PRH:lla.

– Tämä on sekä BtoB- että BtoG-hanke. Kun saamme luotua toimivan ekosysteemin, manuaalisuus vähenee, ►

30

DIGITALISAATIO

Hankkeen tavoitteena on kansallinen, muiden Pohjoismaiden kanssa yhteentoimiva ekosysteemi, jossa tilaukset, verkko laskut, sähköiset kuitit ja yrityksen taloustiedot liikkuvat eri osapuolten välillä saumattomasti.

- tiedon laatu paranee ja automaatiota pystytään kehittämään, kuvaa hankejohtaja **Minna Rintala**.

Tällä hetkellä selvitetään vasta, miten kaikki digitaalinen materiaali saadaan rakenteellisesti ja konekielisesti luettavaan muotoon ja järjestelmät keskustelemaan keskenään.

Rintalan mukaan avain on yhteistyössä.

– Tavoitteita työstää noin 85 henkeä viidestä eri virastosta. Koska suuressa roolissa on lopulta digitalisaation jalkautus, hankkeessa on mukana paljon sidosryhmiä ja eri alojen yrityksiä, muun muassa ohjelmistotaloja, joiden kanssa tehdään kokeiluja.

Millaisia nämä kokeilut ovat ja keitä niihin osallistuu? Tässä muutama hankkeen verkkosivuilta poimittu esimerkki:

Yhden kokeilun tavoitteena on todentaa, kuinka kirjanpidon vakiomuotoinen tapahtumatasoinen tieto palvelisi muun muassa tilintarkastajien ja viranomaisten tarpeita. Kokeiluun osallistuu Verohallinto, Tilastokeskus, taloushallinnon palveluntarjoaja, tilintarkastusyhteisö ja pk-yrityksiä.

Toisessa kokeilussa selvitetään, millä tavoin taloushallinnon järjestelmätoimittajat pystyisivät tuottamaan

Kuva: Annaleena Rajala

Hankejohtaja Minna Rintala luotsaa Yrityksen digitalous -hanketta.

tilinpäätöksiä digitaaliseen eli rakenteiseen muotoon ja siirtämään tiedot rajapinnan kautta PRH:lle. Kokeiluun osallistuu PRH, Tilastokeskus, Admicom Finland Oy ja Oscar Software Oy.

Kohti vuotta 2030

Hankejohtaja Minna Rintalalla on pitkä ura Verohallinnossa, missä hän on vastannut tietovirtojen hallinnasta. Siinä roolissa hän oli valmistelemassa myös tätä yhteishanketta.

Rintala suhtautuu Yritysten digitalous -hankkeeseen innostuneesti ja luottavaisesti.

– Vaikka tämä on laaja ja monitahoinen hanke ja haasteitakin on, uskon, että ne saadaan ratkottua matkan varrella.

Hankkeelle on Rintalan mukaan laaja tuki ja yhteistyö eri viranomaisten ja ministeriöiden välillä sujuvaa. Myös kansainvälistä yhteistyötä hän kehuu antoisaksi.

– Hankkeessa edetään pääosin tavoitteiden mukaan, mutta eteneminen on hyvin eriaikaista. Joiltakin osin ollaan vielä lähtökuopissa, mutta toisaalta joitakin tavoitteita on jo saavutettukin. Kuten se, että organisaatioiden välisistä verkkolaskuista jo yli 90 prosenttia on sähköisiä.

Hankkeessa suunnitellaan parhaillaan toimintatapaa hankkeen päättymisen jälkeen. Jatkossakin tarvitaan poikkihallinnollista yhteistyötä. Koska myös lainsäädännöllisiä muutoksia tarvitaan, tätäkin työtä käynnistellään jo.

– Nyt kartoitetaan ja palastellaan. Monia asioita edistetään jo eri viranomaisissa, vaikkapa digitaalista tilinpäätöstä PRH:ssa. Mutta paljon tarvitaan vielä projektointia ja yhteistyötä, jotta samoja tietoja, joita syntyy yritysten päivittäisessä liiketoiminnassa, pystytään hyödyntämään esimerkiksi Verohallinnossa ja Tilastokeskuksella. Ja jotta yritysten raportointia saadaan kevennettyä. ■

**Organisaatioiden välisistä
verkkolaskuista yli 90
prosenttia on sähköisiä.**

Kuva: Nina Kaverinen

Marko Myllyniemi

Kuva: Maanmittauslaitos

Janne Murtoniemi

DIGIHANKKEITA SUOMESSA:

Yrityksen digitalous -hanke Verohallinnossa

Verohallinnossa edistetään vauhdikkaasti edellä mainitun Yrityksen digitalous -hankkeen tavoitteita. Tavoite on rakentaa vuoden 2024 loppuun mennessä edellytykset toimivalle ekosysteemille.

– Verohallinnon näkökulmasta tämä on tärkein käynnissä olevista yrityspuolen digihankkeista. Olemme valmiita panostamaan siihen resursseja ja osaamistamme, toteaa **Marko Myllyniemi**, Verohallinnon verotusyksikön ylijohtaja.

Toimiva reaaliaikainen talousdatan ekosysteemi mahdollistaa esimerkiksi verotukseen liittyvän automaation kehittämisen. Myös asiakaspalvelu paranee.

– Verohallinto pystyy reaaliaikaisemmin ohjaamaan, neuvomaan

ja valvomaan yritysasiakkaita. Se on sekä Verohallinnon että asiakkaiden näkökulmasta hyvä asia ja vähentää esimerkiksi jälkikäteisiä selvittelyjä ja veroseuraamuksia veronkorotuksineen.

Hankkeessa varmennetaan erilaisia ratkaisuja kokeilujen kautta. Yksi näistä on tiedon yhteiskäyttöisyyttä edistävä pitkän tuloslaskelman ja taseen kokeilu kokeilukumppanin, Tilastokeskuksen sekä Verohallinnon kanssa.

– Vaikka hanke loppuu 2024, tavoitteita edistetään sen jälkeen poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Esimerkiksi tiedon yhteiskäyttöisyyttä edistävä viranomaisraportoinnin tavoite etenee tarvittaviin toteutuksiin virastoissa vasta hankkeen päättymisen jälkeen. ■

DIGIHANKKEITA SUOMESSA:

Osakekirjojen digitointi

Asuntojen osakekirjojen digitointi alkoi Suomessa vuonna 2019. Tällöin otettiin käyttöön Maanmittauslaitoksen toteuttama ja ylläpitämä huoneistotietojärjestelmä (HTJ), johon kerätään tiedot osakehuoneistojen, kuten asuntojen ja autopaikkojen omistuksista, panttauksista ja rajoituksista.

Sähköinen omistajamerkintä huoneistotietojärjestelmässä korvaa paperisen osakekirjan ja parantaa asuinhuoneistojen tietojen ja omistajamerkintöjen saatavuutta ja luotettavuutta.

– Tämä sujuvoittaa esimerkiksi asuntoauppaa ja luotonantoa. Paperisista osakekirjoista luopuminen helpottaa monen toimijan työtä, toteaa huoneistoasioista vastaava johtaja **Janne Murtoniemi** Maanmittauslaitokselta.

Kuva: KPMG

Pertti Ojala

Parhaillaan taloyhtiöt siirtävät osakeluetteloitaan huoneistotietojärjestelmään, aikaa tähän on vuoden 2023 loppuun. Siirron jälkeen osakkailla on kymmenen vuotta aikaa hakea omistukselleen sähköinen omistajamerkintä. Samassa yhteydessä paperinen osakekirja mitätöidään Maanmittauslaitoksessa.

– Kyseessä on merkittävä siirtymä uuteen digitaaliseen järjestelmään. Suomessa on noin 90 000 taloyhtiötä ja 1,5 miljoonaa osakehuoneistoa. Yli puolet taloyhtiöistä on jo siirtänyt osakeluettelonsa, Murtoniemi kertoo.

Vaikka digiloikan ottaminen saat-taa tuntua taloyhtiöistä ja osakkeen-omistajista haastavalta, muutokses-ta on suoraa hyötyä kummallekin.

– Taloyhtiöiltä poistuu velvoite ylläpitää osakseluetteloa ja sitä kautta saantoselvitysten tekeminen. Yksittäisen asukkaan osakekirja on puolestaan turvassa sähköisessä rekisterissä, Murtoniemi toteaa. ■

DIGIHANKKEITA SUOMESSA:

Digitaalinen tilinpäätös

Suomessa on voinut toimittaa tilinpäätöksen PRH:lle digitaalisessa, eli rakenteisessa muodossa jo vuodesta 2019 lähtien.

Rakenteinen tilinpäätös tarkoittaa iXBRL-muotoista tilinpäätöstä. Verrattuna esimerkiksi pdf-muodossa olevaan tilinpäätökseen, sitä on mahdollista hyödyntää suoraan eri ohjelmistoilla.

– Tavoitetilanteessa yhteisön pääkirjanpitojärjestelmästä voidaan tuottaa iXBRL-muotoiset tilinpäätökset mahdollisimman automaattisesti, toteaa KPMG:n Senior Manager **Pertti Ojala**.

Laaja siirtymä digitaaliseen tilinpäätökseen keventää yritysten ja muiden yhteisöjen hallinnollista taakkaa ja edistää koko yhteiskunnan digitalisaatioita. Raportointi viranomaisille sujuvoituu, ja tilinpäätöksiä hyödyntävät muut tahot pystyvät helpommin hyödyntämään ja analysoimaan eri yhteisöjen tilinpäätöksiä.

Yksi suora hyötyjä on tilintarkastajat. Kehitys antaisi edellytyksiä myös tilinpäätösdokumentin tilintarkastuksen automatisoinnille.

Mutta siihen on matkaa. Ojala listaa pitkän listan vielä kehitettäviä ja ratkottavia asioita. Niitä on Euroopan tasolla (ESEF-raportointi, joka koskee EU-alueen pörssiyhtiöitä), kirjanpito-ohjelmistoissa, tilitoimistoilla, tilintarkastusyhteisöissä sekä viranomaisten rajapinnoissa.

Vaaditaan vielä paljon kehitystä, jotta iXBRL-muotoisten tilinpäätösten tuottaminen olisi mahdollista suurimmalle osalle kirjanpito-velvollisia.

Yksi haaste on kannustimen puute.

Suomessa astunee voimaan vuoden 2024 alusta EU:n kestävyysraportointidirektiivin vaatimukset täyttävä laki. Se velvoittaa suurimmat yritykset raportoimaan kestävyystietonsa osana tilinpäätöstä. Raportti on toimitettava PRH:lle digitaalisessa muodossa.

Nyt näyttääkin siltä, että vaatimus digitaalisen tilinpäätöksen tuottamiseen tulee koskemaan vain isoimpia yrityksiä, eli suuri joukko pienempiä yhteisöjä jäänee digitaalisen tilinpäätösvelvoitteen ulkopuolelle.

Jotta tilinpäätöksiä laativat yhteisöt voisivat tuottaa digitaalisia tilinpäätöksiä mahdollisimman automatisoidusti, se vaatisi Ojalan mukaan ensisijaisesti kirjanpitojärjestelmien kehittämistä.

Tällä hetkellä lainsäädännöllinen kannustin ohjelmistojen kehittämiseen puuttuu.

Toistaiseksi Suomessa on vain yksi kirjanpitojärjestelmä, joka tuottaa digitaalisen tilinpäätöksen. Ilman lainsäädännön tuomaa insentiiviä pelkään, että digitaalisen tilinpäätöksen ei saada leviämään. Yksittäiset yritykset eivät hyödy siitä niin paljon. ■

Tilintarkastusta koskevissa velvoitteissa laiminlyöntejä

Harmaan talouden selvitysyksikön toteuttamassa selvityksessä havaittiin, että lähes 40 prosentilla osakeyhtiöistä oli laiminlyöntejä tilintarkastusvelvoitteissaan. Tässä laajuudessa laiminlyönnit haittaavat merkittävästi taloustiedon luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Tulokset ovat huolestuttavia myös harmaan talouden torjunnan näkökulmasta.

TEKSTI Johanna Miettinen

Selvityksessä tarkasteltiin yhtiön veroilmoituksella annettua tilintarkastusta koskevaa tietoa sekä tilintarkastajan rekisteröintiä ja tilintarkastuskertomuksen toimitamista kaupparekisteriin. Selvitys koski vuosia 2020–2021 ja tarkastelussa oli vajaa 60 000 osakeyhtiötä vuosittain. Kohdejoukko koostui pienistä ja keskisuurista yksityisistä osakeyhtiöistä, jotka täyttivät tilintarkastuslaissa määritetyt tilintarkastusvelvollisuutta koskevat ehdot.

Tilintarkastusta koskevien velvoitteiden noudattamisen tasosta ei ole ollut yleiskuvaa Suomessa. Osittain tämä johtuu siitä, että yhtiöillä on velvollisuus rekisteröityä ja tehdä ilmoituksia useammalle eri viranomaisille.

Yleisimmin yhtiöiltä jäi hoitamatta tilintarkastuskertomuksen rekisteröintivelvoite kaupparekisteriin. Tässä

oli laiminlyönti noin 30 prosentilla. Lisäksi yhtiöistä 19 prosentilla ei ollut rekisteröityä tilintarkastajaa ja 7 prosenttia antoi tilintarkastuksesta virheellistä tietoa veroilmoituksella.

Yhtiöt antoivat tilintarkastusta koskevat tiedot veroilmoituksellaan pääsääntöisesti hyväksyttävällä tavalla. Tämän perusteella yhtiöt ovat tietoisia tilintarkastusvelvollisuudestaan. Tilintarkastusta koskevissa kaupparekisteritiedoissa on kuitenkin puutteita varsin yleisesti eikä näitä voida selittää tietämättömyydellä, ainakaan kokonaan.

Veroriskisissä yhtiöissä laiminlyödyään todennäköisemmin velvoitteita

Lisäksi selvityksessä havaittiin, että yhtiöt, jotka ovat verotuksen näkökulmasta riskisiä, laiminlyövät tilintarkastusta koskevia velvoitteita todennäköisemmin kuin muut yhtiöt.

Veroriskiset yhtiöt voivat tavoitella verojen välttelystä ja harmaasta taloudesta saatavaa taloudellista etua. Siksi näiden yhtiöiden intresseissä ei ole saada tilintarkastajalta varmennusta siitä, että tilinpäätös sisältää oikeaa tietoa ja että yhtiön hallinnon toiminta on ollut lainmukaista. Yleisesti ottaen velvoitteiden hoito kaikinensa voi olla veroriskisissä yhtiöissä heikommalla tasolla kuin alhaisemman riskin omaavissa yhtiöissä.

Kaupparekisteritietojen kattavuuden parantamiselle ja tilintarkastusvelvollisuuden valvonnalle ilmeinen tarve

Harmaan talouden selvitysyksikkö selvitti osakeyhtiöiden tilintarkastusvelvoitteiden hoitamista nyt ensimmäistä kertaa tässä laajuudessa.

– Kattavat ja luotettavat tilinpäätöstiedot lisäävät yritystoiminnan

Kattavat ja luotettavat tilinpäätöstiedot lisäävät yritystoiminnan läpinäkyvyyttä ja yritysten antaman taloustiedon luotettavuutta.

Kuva: iStock

läpinäkyvyyttä ja yritysten antaman taloustiedon luotettavuutta. Yhtiön ulkopuolisten tahojen näkökulmasta on tärkeää, että kaupparekisteritiedot ovat ajan tasalla myös tilintarkastusta koskevien tietojen osalta. Siksi myös tilintarkastusvelvollisuuden noudattamisen valvonta on tärkeää, toteaa Harmaan talouden selvitysyksikön johtaja **Janne Marttinen**.

Tilintarkastusta koskevien velvoitteiden laiminlyöntien takia yhtiön ulkopuolinen taho ei saa varmuutta siitä, onko tilintarkastusvelvollisuutta noudatettu kaikissa tilintarkastuslain edellyttämässä tilanteissa. Kaupparekisterin tietosisältöä voitaisiin kehittää siten, että yhtiön tilintarkastusvelvollisuutta ja sen noudattamista koskevat tiedot ilmenisivät kaupparekisteristä. Näin tilinpäätöstietoja hyödyntävillä tahoilla olisi paremmat edellytykset arvioida

yhteisöstä saadun taloustiedon luotettavuutta sekä hallinnon toiminnan lainmukaisuutta.

Tietojenvaihdon parantaminen ja digitaalisuus avainasemassa

Selvityksen tulokset osoittivat myös tarpeen varmistaa nykyistä kattavammin, että kaikki tilintarkastusvelvollisuuden piiriin kuuluvat yhtiöt noudattavat velvoitettaan. Harmaan talouden selvitysyksikön näkemyksen mukaan viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon kehittäminen loisi edellytyksiä tilintarkastusvelvollisuuden valvonalle. Erityisesti Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen välinen tietojenvaihto parantaisi mahdollisuuksia valvoa tilintarkastusvelvollisuuden noudattamista nykytilassa. Tietojenvaihdon parantaminen on kirjattu myös nykyiseen harmaan talouden torjuntaohjelmaan.

Tulevaisuudessa tilinpäätöstietojen siirtäminen digitaaliseen ja rakenteiseen muotoon mahdollistaisi tilintarkastusvelvollisuutta koskevien kokorajojen valvonnan. Tosin tämä mahdollistuu vasta, kun myös pienten ja mikroyritysten tilinpäätökset rekisteröidään digitaalisessa muodossa. ■

Johanna Miettinen

ylitarkastaja,
Harmaan talouden
selvitysyksikkö

Tilintarkastaja tekee tärkeää työtä ja edistää yhteistä hyvää – tehdään se näkyväksi!

Harmaan talouden selvitysyksikön (HTSY) selvityksen tulokset yllättivät. Jo ennalta oli tiedossa, että kaupparekisterissä olevat tiedot eivät kaikilta osin ole ajan tasalla. Silti tieto siitä, että 40 prosentilla selvityksen kohteena olevista osakeyhtiöistä oli tilintarkastusta koskevissa asioissa puutteita, yllätti. Tarkastelun kohteena oli kuitenkin juuri tilintarkastusvelvolliset yritykset.

TEKSTI **Jarkko Raitio**

Joka kolmannen tarkastelun kohteena olleen osakeyhtiön tilintarkastuskertomuksen puuttuminen kaupparekisteristä on huolestuttavaa. Johanna Miettisen oheisessa kirjoituksessa on tuotu esiin huolia ja asian vakavuus harmaan talouden torjunnan näkökulmasta. Itse olen huolissani myös tilintarkastajan työn näkyvyydestä.

Tilintarkastajan työn merkityksen näkyväksi tekeminen on paikoin haastavaa. Tilintarkastajat kyllä itse tietävät työnsä merkityksen. Väitteelle siitä, että tilintarkastajan työ on merkityksellistä, on saatu tukea myös kyselyistä tilintarkastajille ja sidosryhmille.

Tilintarkastusta tuntemattomille tilintarkastuksen hyötyjen näkyväksi tekeminen on haastavampaa. Yleensä kerrotaan se, että tilintarkastuksesta syntyvä ainoa julkinen asiakirja on tilintarkastuskertomus. Muilta osin tilintarkastajaa koskee salassapitovelvollisuus, eikä tilintarkastajalla ole lupaa puhua yksittäisistä tilintarkastuksista julkisuudessa.

Yhtiön hallituksen vastuulla rekisteriöidä tilintarkastuskertomus

HTSY:n selvityksen mukaan vuonna 2021 noin 17 000 tilintarkastusvelvollista osakeyhtiötä ei ollut rekisteröinyt tilintarkastuskertomusta kaupparekisteriin. Yhtä kaikki, tilintarkastuskertomuksen rekisteröinti on yhtiön velvollisuus, jonka noudattamisesta vastaa yhtiön hallitus.

Kun tilintarkastuskertomus on ainoa julkinen asiakirja tilintarkastuksesta, olisi yleisen edun ja myös tilintarkastuksen merkityksen esiintuomisen kannalta merkityksellistä, että kaikki osakeyhtiöiden tilintarkastuskertomukset löytyisivät kaupparekisteristä.

Tilinpäätöksen kaupparekisteriin toimittamisprosessin voi käydä asiakkaan kanssa läpi ja varmistua siitä, että tilinpäätös vaadittavine liitteineen on asianmukaisesti rekisteröity. Tilintarkastajalla on oikeus katsoa, että tilintarkastusasiakkaan edellisen tilikauden tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus löytyvät kaupparekisteristä. Jos näin ei ole, kannattaa tilintarkastajan käydä asianmukaiset keskustelut tilanteen korjaamiseksi.

Kesällä voimaan astunut uusi kaupparekisterilaki ja patentti- ja rekisterihallituksen aktiivisuus tilinpäätöstietojen keräämisessä varmasti edesauttavat tilanteen korjaantumista. Mutta myös tilintarkastajat voivat omalla ohjaavalla toiminnallaan lisätä tietoisuutta ja edistää rekisteritietojen ajantasaisuutta tilinpäätösten ja tilintarkastuskertomusten osalta.

Löytyykö sinulta tai tilintarkastusyhteisöltäsi jo rutiinit rekisteritietojen tarkistamiseen? ■

Jarkko Raitio

Asiantuntija,
Suomen
Tilintarkastajat ry

Suositteluhalukkuus

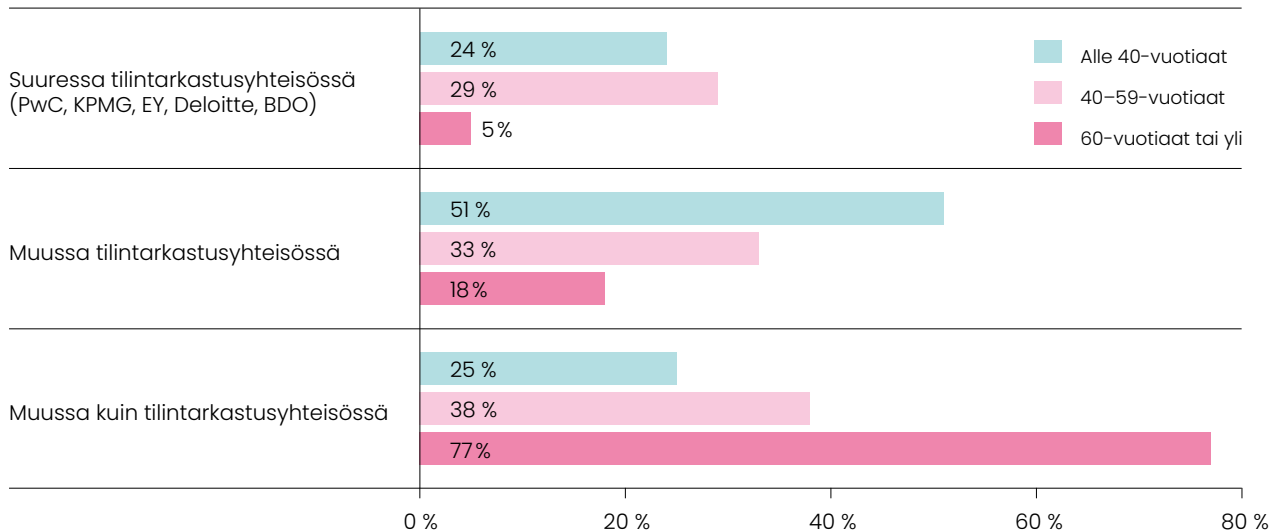
Suomen Tilintarkastajat ry:n jäsenyydelle korkealla

Toteutimme syyskuussa 2023 jäsenyytyväisyyskyselyn. Kyselyyn vastasi yhteensä 199 jäsentä, joista suurin osa (87 %) on tilintarkastajajäseniä. Suositteluhalukkuus yhdistyksen jäsenyydelle on korkea.

TEKSTI **Riitta Laine**

Vastaajat jakaantuvat työnantajaorganisaation perustella seuraavasti

Vastaajien määrä 199

Jäsenkyselyn mukaan suurin osa vastaajista (68 %) on osallistunut ST-Akatemian järjestämiin tilintarkastajakoulutuksiin ja moni (41 %) myös maksuttomiin jäsenwebinaareihin. Vähäisempiä olivat kokemukset muista maksuttomista yhdistyksen tapahtumista (18 %), ST-Akatemian koulutuksista muille talouden ammattilaisille (12 %),

ESG-valmennuksesta (10 %) ja yhdistyksen toimikunnista ja työryhmistä (10 %). Vastaajista 14 % ei ollut osallistunut mihinkään edellä mainituista.

Jäsenyyttä suositellaan mielellään

Kysyttäessä, kuinka todennäköisesti suosittelisit jäsenyyttä, oli vastausten keskiarvo 8,3/10. Suositteluhalukkuutta ►

38

JÄSENKYSELY

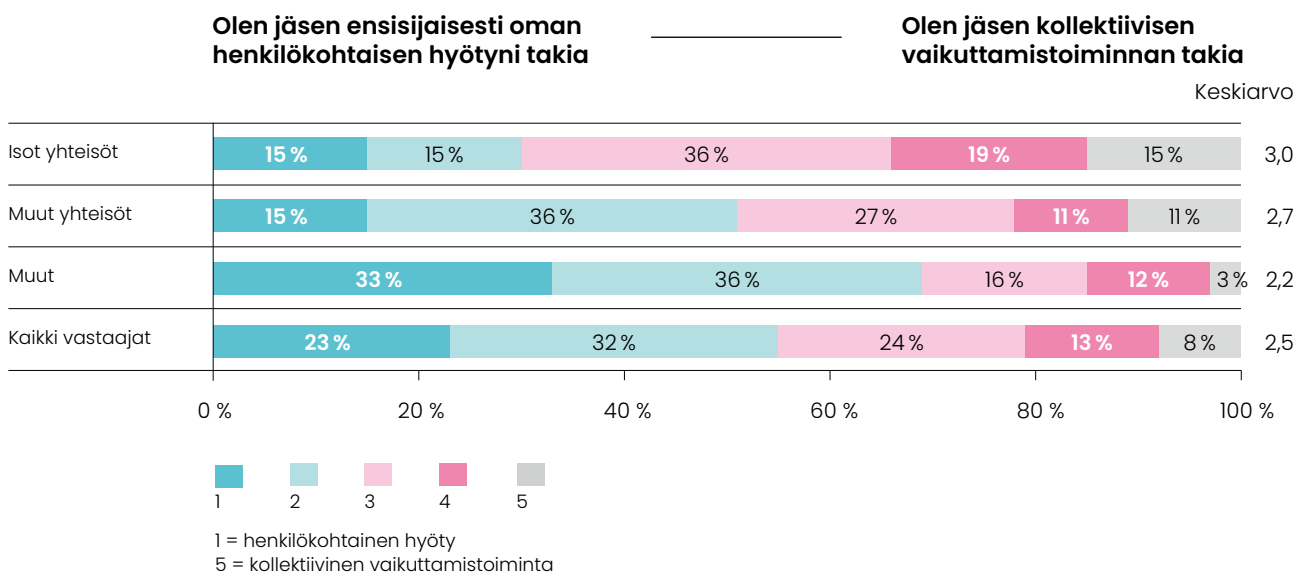
- mittaava NPS-luku (*net promoter score*) oli hyvä eli 45. Kriittisimmin jäsenyyteen suhtautuivat ne vastaajat, jotka eivät olleet osallistuneet mihinkään edellä mainituista toimintamuodoista.

Ne, jotka eivät työskentele tilintarkastusyhteisössä, ovat jäseniä ensisijaisesti oman henkilökohtaisen hyödyn

vuoksi (janan vasemmassa reunassa). Myös pienemmissä tilintarkastusyhteisöissä työskentelevät ovat jäseniä useammin oman hyötynsä vuoksi, mutta suurissa tilintarkastusyhteisöissä kollektiivisen vaikuttamisen vuoksi jäsenenä oleminen on yhtä yleistä.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastaajien määrä 199

Suurin piirtein samalla tavalla mutta tasaisemmin jakautuivat vastaukset kysymykseen siitä, onko tärkeää saada jäsenyydestä joka vuosi jotain konkreettista hyötyä.

Yhdistyksen strategiaa tunnetaan heikosti

Yhdistyksen tänä vuonna julkaistua strategiaa ja strategisia tavoitteita tunnetaan vielä heikosti – 24 % vastasi, ettei tunne niitä ja 42 % vastasi tuntevansa. Tyytyväisimpiä strategiaan ovat isoissa yhteisöissä työskentelevät ja alle 40-vuotiaat jäsenet.

Pyysimme järjestämään yhdistyksen strategiset tavoitteet tärkeysjärjestykseen (asteikolla 1 = tärkein, 4 = vähiten tärkeä).

- Tärkeimpänä pidetään toimialan toimintaedellytysten kehittämistä (2,3)
- Toiseksi tärkeimpänä pidetään tilintarkastajien työn yhtenäisen laadun edistämistä (2,4).
- Yhteiskunnalliseen keskusteluun vaikuttamista ja toimialan kiinnostavuuden kasvattamista pidettiin tasavertaisen tärkeinä (2,7).

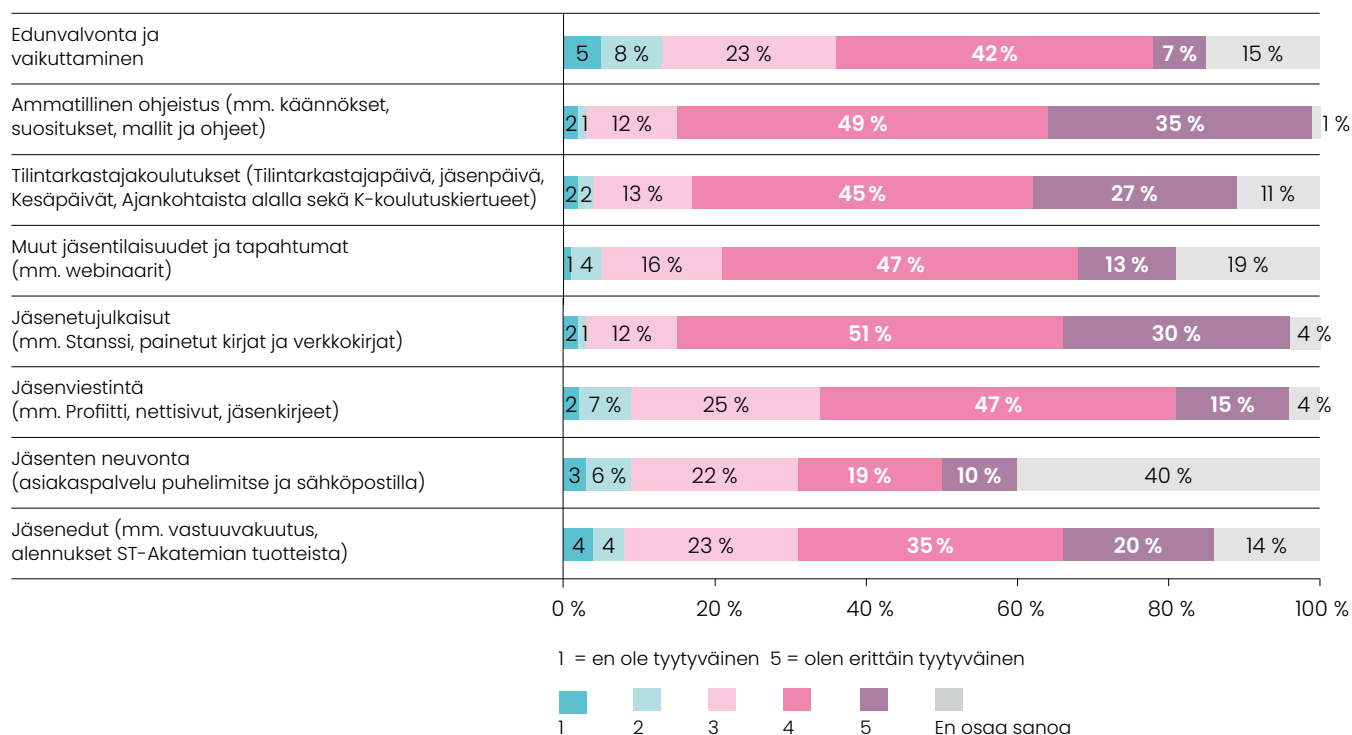
Ammatilliseen ohjeistukseen ollaan erittäin tyytyväisiä

Yhdistyksen jäsenille tarjoamiin palveluihin oltiin kokonaisuutena tyytyväisiä (keskiarvo 4,1/5). Eniten tyytymättömyyttä on edunvalvonta- ja vaikuttamistyöhön (13 %). Lähes puolet (49 %) on siihen kuitenkin tyytyväisiä ja neljännes (23 %) suhtautuu neutraalisti. Vastaajista 15 % vastasi "en osaa sanoa" (eos).

Vähiten tyytymättömyyttä oli ammatillista ohjeistusta ja jäsenetujulkaisuista kohtaan (4 %), ja vastaajista yli 80 % oli molempiin tyytyväisiä. Nämä olivat myös parhaiten tunnetut palvelumme sen perusteella, että eos-vastauksia tuli näissä vähiten (1 %–3,5 %).

Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin jäsenille suunnattuihin palveluihin?

Vastaajien määrä 199

Alle 40-vuotiaat jäsenet tuntevat yhdistyksen palveluja selvästi muita ikäryhmiä huonommin.

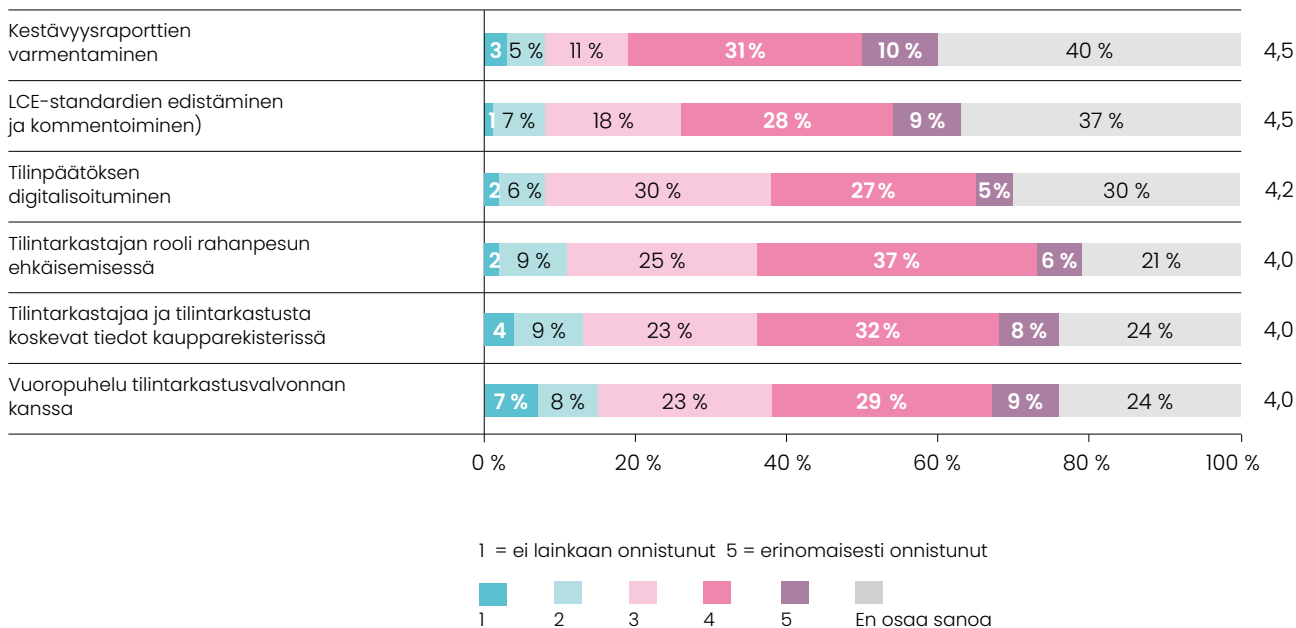
Yhdistyksen muun toiminnan osalta tyytyväisimpiä ollaan yhteistyöhön viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa (42 % tyytyväisiä ja 14 % tyytymättömiä) ja

tyytymättömiä medianäkyvyyteen (28 % tyytyväisiä, 22 % tyytymättömiä). Toimialan tunnettuutta ja houkuttelevuutta lisäävään työhön on tyytyväisiä 39 % ja tyytymättömiä 16 %.

Kuinka onnistuneena pidät yhdistyksen edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä seuraavissa asioissa viimeisen vuoden aikana?

Vastaajien määrä 199

Keskiarvo

► Edunvalvontatyötämme tunnetaan heikosti

Tiedustelimme kyselyssä tyytyväisyyttä myös edunvalvonnallisiin hankkeisiin, jotka ovat olleet meneillään viimeisen vuoden aikana.

Moni vastaaja vastasi tähän "en osaa sanoa". Alle 40-vuotiaat tunsivat edunvalvontatyötämme heikoimmin. Myös avoimista kommenteista huokui, ettemme ole aina onnistuneet viestimään edunvalvontatyöstämme riittävästi.

Raporttimalleihin ollaan erittäin tyytyväisiä

Vastaajista 91 % on tyytyväisiä Tilintarkastajien raportointi -kirjaan ja raporttimalleihin. Myös suosituksiin ollaan tyytyväisiä (76 %). STwebinaareihin ollaan pääosin tyytyväisiä (55 %), mutta neljännes vastaajista (24 %) ei tunne niitä. STanssi-työkirjoihin ollaan myös tyytyväisiä (55 %), mutta niitäkään ei moni tunne.

”Tilintarkastajan raportointi on minun lempikirja, käytän sitä monta kertaa päivässä!”

Tiedustelimme toiveista osaamisen kehittämisen suhteen

Haluamme kehittää omaa tekemistämme myös osaamisen kehittämisen saralla, ja kysyimme siksi jäseniltä toiveita sen suhteen.

Kaikkein eniten (62 %) toivottiin etänä toteutettavia lyhyitä tietoiskuja, jotka keskittyvät yhteen aiheeseen ja joista tehdään myös tallenne. Tällaisia tietoiskuja järjestämme STwebinaarien muodossa, joita avoimissa kommentteissa toivottiin lisää.

Seuraavaksi halutuin (56 %) tapa kehittää osaamista olivat puolikkaat etäkoulutuspäivät, jotka koostuvat yhdestä tai kahdesta aiheesta. Tämän tyyppisiä koulutuksia ei vielä ole tarjottu jäsenillemme.

Moni toivoi useasta eri aiheesta koostuvien koulutuspäivien jatkuvan nykyiseen tapaan läsnä- (48 %) ja etätoteutuksena (47 %) sekä tallenteena (37 %). Kesäpäivät, tilintarkastajapäivä ja ajankohtaista alalla -päivämme ovat tällaisia.

Osaamista kehitetään mielellään myös lukemalla yhdistyksen julkaisemia artikkeleita, suosituksia ja muita kirjallisia ohjeistuksia (52 %)

sekä ST-Akatemian tietopalveluja ja julkaisuja (42 %).

Pyysimme myös toiveita koulutusten aiheista. Tilintarkastajilta vaadittavien oppiaineiden tilintarkastuksen (73 %), kirjanpidon (51 %), yhteisöläinsäädännön (46 %) ja verotuksen (47 %) lisäksi koulutusta ja/tai ohjeistusta toivottiin taloushallinnon tietojärjestelmistä ja niiden tarkastamisesta (45 %) sekä data-analytiikasta ja robotiikasta (29 %). Pehmeämmistä aiheista nousivat esiin hyvinvointi ja jaksaminen (14 %). Erityisesti alle 40-vuotiaat toivoivat käsiteltävän näitä aiheita sekä asiakaskommunikaatiota, ajan- ja projektinhallintaa sekä liiketoimintataitoja. Kestävyysraportoinnista ja sen varmentamisesta kaivattiin osaamisen kehittämisen ratkaisuja erityisesti isoissa yhteisöissä.

Avoimet kommentit olivat moninaisia

Käymme kaikki avoimet kommentit läpi sisäisesti ja toimitamme ne myös yhdistyksen hallitukselle. Esiin nousi muun muassa se, että yksin toimivien tilintarkastajien tarpeet

eroavat merkittävästi suurissa yhteisöissä toimivien tarpeista. Pk-sektorille kohdistettua edunvalvontaa ja koulutusta peräänkuulutettiin useammassa kommentissa. PRH:n laaduntarkastusta kommentoi moni - toiset kokevat sen ajavan ihmisiä pois alalta, mutta toisista tiukka valvonta on hyvä asia. ■

Riitta Laine
KHT

Tilintarkastus-
asiantuntija, Suomen
Tilintarkastajat ry

TILINTARKASTAJA – uuden yrityksen talouden tuki

Tilintarkastajan rooli muuttuu yrityksen elinkaaren aikana. Juttusarjan ensimmäisessä osassa keskitymme tilintarkastajan ja asiakkaan suhteeseen yrityksen alkutaipaleella.

TEKSTI **Marjukka Kähönen** KUVA **Riitta Laine**

Uusia innovaatioita, innostumista, uuden oppimista – mutta myös niukkoja resursseja, osaamisvajetta ja rahoitushaasteita. Nämä kaikki kuuluvat yrityksen ensimmäisiin vuosiin.

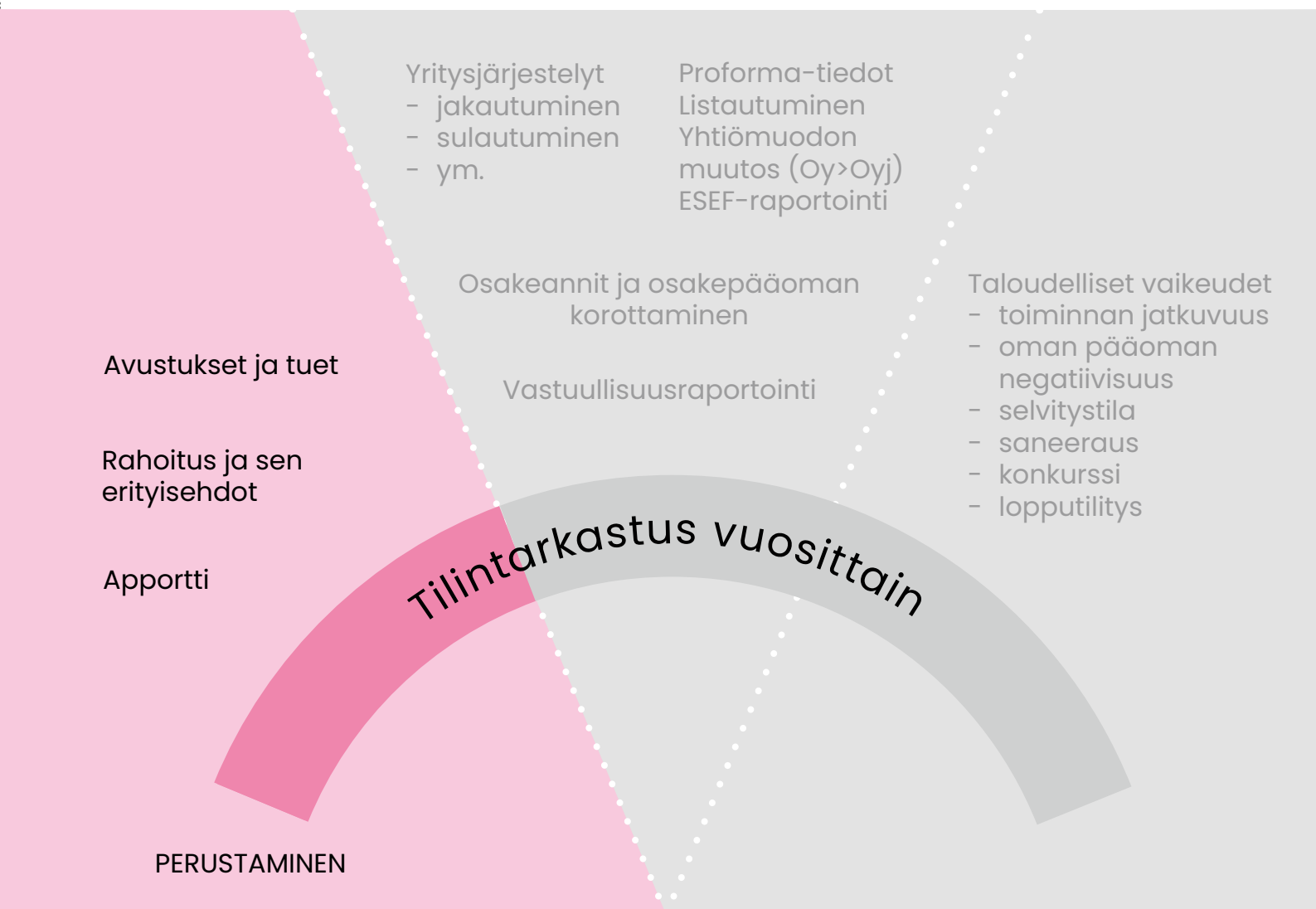
Näin oli myös esimerkkiyrityksessämme.

On vuosi 2015. Jokelaisen perhe on kokoontunut testaamaan insinööri-isän kehittelemää uuden-

laista jättikosketusnäyttöä. Perheen kolme lasta ovat autismin kirjolla ja tarvitsevat tavallista enemmän tukea arjessa sekä koulunkäynnissä, joten perheen äiti on kotona lasten kanssa.

Uusi laite toimii kuin puhelin tai tabletti. Testaillessaan laitetta lasten kanssa äiti huomaa, että jättitabletti auttaa lapsia toimimaan paremmin yhdessä ja motivoi erilaisten asioiden harjoitteluun.

Tilintarkastajan rooli yrityksen elinkaaren eri vaiheissa

Oivalluksesta alkaa Kuori Oy:n tarina. **Jarkko ja Maria Jokelainen** perustavat yrityksen, joka lanseeraa tuotteen nimeltä Yetitabletti.

Vuonna 2023 Kuorin näyttöratkaisut ovat käytössä useilla toimialoilla muun muassa Pasilan asemalla, hiihtokeskuksissa ja pian myös Tukholman katukuvassa. Yritys työllistää 50 henkeä ja rinnalle on perustettu jo toinen, ohjelmistoalan yritys Yeticare. Maria Jokelainen

työskentelee molempien toimitusjohtajana.

Tilintarkastajan näkemys muutti kaiken

Yrityksen alku on paljolti uuden oppimista. Uuden yrittäjän pitäisi ottaa haltuun tuotanto, talous, myynti, markkinointi ja henkilöstöasiat – kaikki samaan aikaan. Silloin ei ole resursseja käydä kursseja ja hankkia oppeja.

– Vaikka itselläni oli taustalla talouspuolen opinnot, koen, että ne antoivat vain perusvalmiudet. Niin paljon piti opetella uutta, Kuori Oy:n toimitusjohtaja Maria Jokelainen kertoo.

Aluksi Kuori Oy tukeutui talousasioissa kirjanpitäjiin, mutta näkemykset vaihtelivat, oli monenlaisia haasteita eikä apua tuntunut löytyvän. Kontaktia tilintarkastajaan ei ollut, sillä tilinpäätösasiat tilintarkastajalle hoiti kirjanpitäjä.

– Eihän kukaan
kaikkea tiedä,
mutta hyvä
tilintarkastaja
osaa ohjata
eteenpäin sinne,
mistä apua
löytää.

– Paula Roima

- Huolimatta taustastaan Jokelainen ei tiennyt tai ollut ymmärtänyt, että tukea talousasioihin voisi kysyä tilintarkastajalta – että tilintarkastaja voisi olla myös yrityksen tukena. Tilintarkastaja merkitsi henkilöä, joka tarkastaa kirjanpidon.

- Ymmärsimme turvautua tilintarkastajaan vasta, kun eräs tuttu neuvoi, että hyvä tilintarkastaja voisi auttaa yrityksen alkuvaiheessa.

Jokelaisille suositeltiin **Paula**

Roimaa.

- Se muutti aika lailla kaiken. Saimme Paulalta ihan yleistukea liiketoimintaan, mitä meidän pitäisi seurata. Ja myös näkemystä siihen, onko asiat oikealla tavalla kirjanpidossa. kansainvälisessä laitevalmistusbisneksessä nämä asiat ovat monimutkaisia, kaikki se osaaminen tuli silloin tilintarkastajalta.

Joskus on kaadettava jäitä johdon hattuun

Paula Roima kertoo palvelleensa 18-vuotisella tilintarkastajaurallaan yli 500:aa yritystä. Hän toteaa tilintarkastajan roolin yrityksen alkuvaiheessa olevan todella merkittävä. Vaikka yrityksen perustaminen ei yhtiöjärjestyksen mukaan vaatisi tilintarkastajaa, yhteistyö tilintarkastajan kanssa alkaa useimmiten jo paljon ennen kuin laki sitä vaatii.

Syitä on useita, yksi tärkeimmistä on rahoitus.

- Tilintarkastaja lisää yrityksen luotettavuutta. Jos rahoitusta haetaan vaikka Business Finlandilta tai Euroopan investointipankilta, tilintarkastajan varmennus on välttämätön.

Roiman mukaan vie usein 3–5 vuotta, ennen kuin yrityksellä on varaa palkata oma talousjohtaja tai juristi. Tilintarkastajaa tarvitaankin aluksi neuvomaan myös lakien ja määräysten noudattamisessa.

- Kun on paljon tekemistä eikä kukaan istu varsinaisesti taloushallinnon päällä, tilintarkastaja saattaa olla johdon ja yrittäjän ainoa talouden ja myös juridinen tuki. Keskustelukumppani johdolle.

Kuori Oy:n Jokelainen vahvistaa Roiman sanat. Hän kertoo lähettäneensä aikoinaan lukuisia avunpyyntöviestejä Roimalle, kun ei tiennyt, miten uusi asia pitäisi hoitaa.

- Myös tilintarkastukset olivat meille arvokkaita oppimiskohtia. Paula osasi jämäkästi mutta niuhottamatta opastaa meitä ja kiinnittää huomiota olennaiseen, siihen mikä tukee kasvua ja miten hallita sen tuomia haasteita. Usein tilintarkastaja on ainoa talouspuolen opettaja, joka yrittäjällä on. On arvokasta, että ihan kaikkea ei tarvitse opetella kantapään kautta.

Tilintarkastaja tuo realismia,
arvioi taloutta ja ennusteita.
Joskus on kaadettava jäitä
johdon hattuun.

Tukea ja neuvoja tarvitaan yrityksen alkuvaiheessa moniin asioihin: verotukseen, juridiisiin ja taloushallinnon kysymyksiin, johtamiseen sekä prosesseihin liittyviin asioihin. Ja tietysti myös toiminnan jatkuvuuden arviointiin ja rahoitukseen.

– Tukea tarvitaan ihan kirjanpöytäasiin kysymyksiin, kuten kehittämismenoihin, aineettomien oikeuksien aktivointiin ja oman pääoman riittävyyteen. Yrittäjän on vaikea tietää kaikkea tarpeellista, Roima toteaa.

Roima on urallaan tukenut lukuisia startup-yrityksiä. Elämä startuppeissa on lyhytjänteistä ja tulevaisuus epävarmaa. Katse yltää usein vain 3–6 kk päähän.

– Se kaikki luovuus ja kehittäminen on ihanaa, ja erittäin inspiroiva paikka tilintarkastajalle. Samaan aikaan se on kuumottava ja vastuullinen tehtävä, jossa on huolehdittava, ettei yhtiöpositiivisesti suhtautuvan johdon haaveet pääty ikävästi, Roima toteaa.

– Tilintarkastajan tärkeä tehtävä startupjen tukena onkin haastaa ja kyseenalaistaa, jotta johdolta ei mene keskeisiä riskejä ohi.

Tilintarkastaja tuo realismia, arvioi taloutta ja ennusteita. Joskus on kaadettava jäitä johdon hattuun.

Hankalissa tilanteissa tilintarkastaja neuvoa yrityksen johdolle keinovalikoiman ja nostaa keskusteluun myös lomautukset, irtisanomiset ja hankkeiden lykkäämisen.

Tilintarkastaja tuntee yrityksen numeroita laajemmin

Kuori Oy:n Jokelainen suosittelee aloittelevia yrityksiä turvautumaan tilintarkastajaan ajoissa, jotta asiat tehtäisiin alusta asti oikein.

Vaikka Kuori Oy:llä on itsellään nykyään laajaa osaamista, taloushallinnon ammattilaisia ja oma juristikin, edelleen on tilanteita, joissa yhtiö turvautuu tilintarkastajaan. Tapa kysyä neuvoa tilintarkastajalta on vakiintunut aikanaan yhteistyöstä Roiman kanssa.

– Eihän kukaan kaikkea tiedä, mutta hyvä tilintarkastaja osaa ohjata eteenpäin sinne, mistä apua löytää.

Sekä Roiman että Jokelaisen mielestä on tärkeää, että tilintarkastaja tuntee lukuja syvemmin tarkastamansa yrityksen ja sen tuotteet. Vain näin hän pystyy aidosti neuvomaan yritystä kasvussa.

– Yritysvierailut, tuotekokeilut ja tutustuminen asiakkaan palveluihin ovat tärkeä osa tilintarkastajan työtä, Roima painottaa.

Tämän vuoden keväällä Roima luopui tilintarkastajuudestaan ja

siirtyi tukemaan yrityksiä Greenstepille. Rooli vaihtui, mutta työskentely palveluammattissa jatkuu.

– Työssä on sama fokus: yritykset, jotka haluavat kehittyä, kasvaa ja kansainvälistyä.

Kuori Oy:n Jokelainen kertoo, että on luontevaa jatkaa yhteistyötä Roiman kanssa myös Greenstepillä.

– Nyt olemme vaiheessa, jossa yrityksemme tarvitsee ymmärrystä ja osaamista vahvaan kansainväliseen skaalautumiseen. ■

Marjukka Kähönen

Viestinnän
asiantuntija,
Noon Kollektiivi

46

KULISSEISSA

Koulutuksen suunnittelutyö on tehty sarjakuvina. Vasemmalla kuva suunnittelusta, yläpuolella toteutus.

Kaikki olennaisuusmestareiksi!

Tilintarkastajilla on pian mahdollisuus ottaa olennaisuus haltuun aivan uudenmuotoisen koulutuksen avulla. Perinteisten esityskalvojen ja kouluttajan sijaan, koulutuksessa seikkailee animoitu Stina Tilintarkastaja kavereineen.

TEKSTI **Henna Ristikangas**

Projekti käynnistettiin alkuvuodesta 2022. Uuden oppimismallin LearnDashin ansiosta käytössä oli uudenlaiset, tekniset mahdollisuudet rakentaa osaamiskokonaisuuksia. Olennaisuudesta ei ollut vielä tarjolla koulutusta ja se koettiin sopivan kokoiseksi pilottiprojektiksi.

– Olennaisuus on tilintarkastuksessa olennainen asia ja sitä tarvitaan työn joka vaiheessa. Laaduntarkastuksen vuosiraportista näkee, että tilintarkastajat eivät aina ymmärrä tai osaa soveltaa sitä. Nämä olivat juurisyyinä koulutuksen rakentamiselle, projektin ”äiti” tilintarkastusasiantuntija **Riitta Laine** kertoo.

Koulutuksen teknisestä toteutuksesta vastaa ST-Akatemian AV-suunnittelija **Ville Varonen**. Pilot-

tiprojekti eroaa muista ST-Akatemian tarjoamista verkkokoulutuksista toteutuksellaan; perinteisten esityskalvojen tilalle on luotu animoituja hahmoja. Koulutuksessa seikkailee Villen suunnittelema, animoitu Stina Tilintarkastaja yhdessä asiakkaan, tiiminjäsenten ja tilinpäätöksen käyttäjien kanssa.

Hahmojen liikkeiden tukena on tietenkin ääniraita, mutta tyypillinen, verkkokoulutuksista tuttu ”puhuvaa pää” puuttuu. Perusteellisen ääniraidan ansiosta koulutuksen voi halutessaan kuunnella myös niin sanottuna kuunnelmalla.

Koulutuksessa käydään läpi olennaisuuden määrittämistä ja soveltamista yksittäisen yhtiön ja konsernin tilintarkastuksessa. Olennaisuuskoulutus on tarkoitettu niin aloitteleville tilintarkastajille kuin vanhemmille

Riitta Laine ja Ville Varonen studiossa

konkareille. Tiivis ja napakka kokonaisuus on loistava tapa saada olennaisuus haltuun.

– Koulutus on kattava paketti perusteista soveltamiseen ja joihinkin erikoistapauksiin. Se ei ole mikään aloittelijoiden kurssi vaan perinpohjainen kertaus ihan kaikille! ■

Pysy ajan tasalla tuoreimmista uutisista

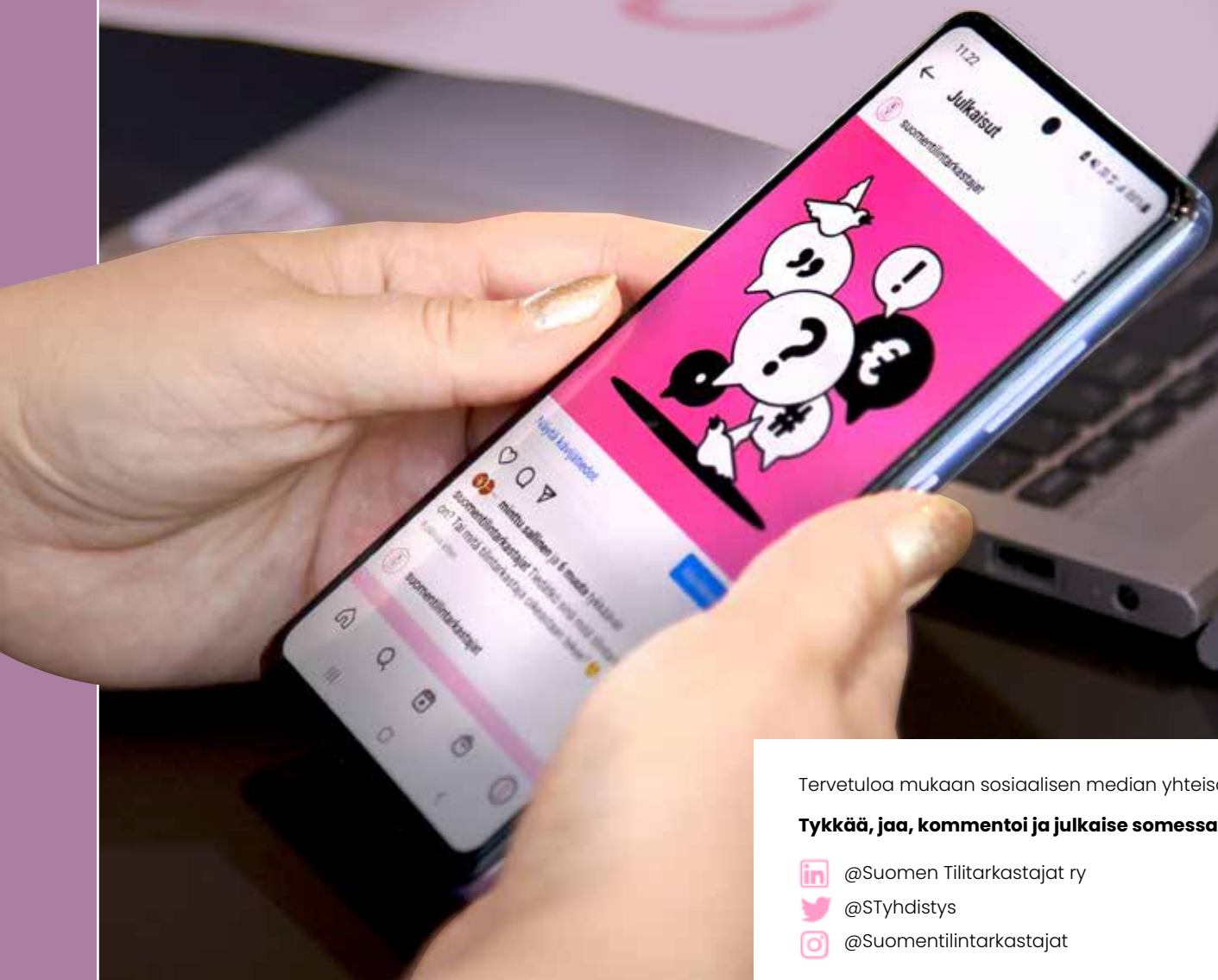
Julkaisemme aina tuoreimmat uutiset ja kiinnostavat artikkelit verkkosivuillamme tilintarkastajat.fi.

Tilaa uutiskirjeemme sähköpostiisi, niin saat kaikki ajankohtaiset tiedot tilintarkastusalasta koottuna. Lisäksi saat kutsut tapahtumiimme ensimmäisten joukossa. Lähetämme uutiskirjeen sinulle noin kerran kuukaudessa.

Kiinnostuksesi mukaan voit tilata myös muita uutiskirjeitä, esimerkiksi Profiitti-lehdestä, jolloin saat ensimmäisenä tietoa tuoreimmasta julkaisusta ja sen sisällöistä.

Uutiskirjeitä pääset tilaamaan osoitteesta uutiskirje.tilintarkastajat.fi

Tervetuloa mukaan sosiaalisen median yhteisöihimme.

Tykkää, jaa, kommentoi ja julkaise somessa!

 @Suomen Tilintarkastajat ry

 @STyhdistys

 @Suomentilintarkastajat

Oppiminen on Rajatonta

IFRS

Palkkahallinto

Kirjanpito

Kestävä liiketoiminta

Tilinpäätös

Sisäinen laskenta

Verotus

Rajaton-asiakkaana saat kattavan koulutus-
tarjonnan kiinteällä vuosimaksulla!